

Bloemencorso's in Sint-Niklaas, een korte geschiedenis¹

1. HET ORGANISEREN VAN OPTOCHTEN... EEN ALOUDE TRADITIE

Bloemencorso: een optocht van met bloemen versierde voertuigen (Van Dale woordenboek)

Van Mesopotamië tot Vlaanderen

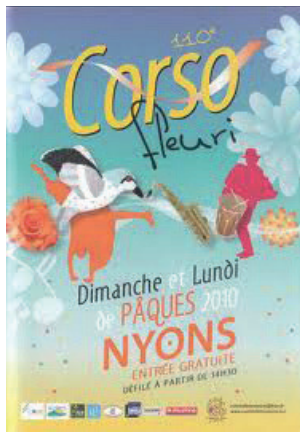
Het organiseren van optochten gaat terug tot de klassieke oudheid. Deze stoeten met praalwagens, uitgedoste deelnemers en muziek kaderen in een feestelijk gebeuren: het vieren van de nieuwe lente, het eren van een godheid of een machthebber, het herdenken van een overwinning... In 2600 v. C. wordt in Mesopotamië, het huidige Irak, bij voorbeeld het *Sacea- of Zagmoekfeest* gevierd. Een versierd pronkschip op wielen wordt in een processie meegevoerd. Een uitverkorene neemt op deze wagen plaats en vervult de rol van koning. Ook in het oude Egypte zijn er heel wat optochten. De Atheners vieren jaarlijks de terugkeer van de lente met een drie dagen durend bloemenfeest, de *Anthesteria*, ter ere van de wijngod Dionysos. Het hoogtepunt van de feestelijkheden is de triomftocht van Dionysos, gezeten op een kar in de vorm van een schip. De Germanen beschouwen het begin van de lente eveneens een reden tot feesten. Zij vieren de godin Moeder-Aarde en in een uitbundige stoet wordt een schip op wielen met daarop de beeltenis van de god Freyr rondgereden. Mensen vermomd als dieren en mannen als vrouw verkleed vrolijken de stoet op. Tijdens deze *Joelfeesten* vieren de Germanen de terugkeer van de zon. De Romeinen houden soortgelijke feestelijkheden ter ere van Bacchus (de *Saturnaliën*). Zij verspreiden deze traditie in het Romeinse Rijk gedurende de eerste eeuwen. Tijdens de middeleeuwen

¹ Deze tekst gaat grotendeels terug op de brochure Bloemenstoeten & Zomercavalcades in Sint-Niklaas die gepubliceerd werd n.a.v. Den Optocht op 27 mei 2017 en de tentoonstelling *Vóór den optocht*, die liep van 23 april tot 28 mei 2017 in Sint-Niklaas. Auteurs van de brochure zijn Marleen De Smedt, Piet Van Bouchaute en Patty De Meester. Marleen De Smedt verzamelde en beschreef een uitgebreid beeldarchief over de bloemenstoeten uit privéverzamelingen. Deze foto's zijn te raadplegen via www.archiefsintniklaas.be.

blijven deze gewoonten bestaan. De christenen vierden bij het begin van de lente carnaval, een feest van vertier en uitpattingen. In 325 verbodt het Concilie van Nicea deze 'heidense feesten'. Paus Gregorius de Grote laat de vastentijd, de voorbereiding op Pasen, ingaan op Aswoensdag. Het carnaval mag ervoor gehouden worden zodat er een duidelijke grens loopt tussen het heidense en het christelijke. Er worden niet alleen carnavalsoptochten gehouden; regelmatig trekken de burgers in stoet door de stad: bij een ommekeer, een processie, een blijde intrede, een cavalcade... Het organiseren van bloemenstoeten ontstaat uit deze oude tradities. Alle kenmerken blijven aanwezig: versierde wagens met figuranten, een muzikale omlijsting en verklede groepen tussen de praalwagens.

Bloemenoorlog in Nice

Ter gelegenheid van het verblijf van koning Charles-Felix in Nice worden tijdens de carnavalsoptocht bloemen gegooid naar de omstaanders. *La bataille des fleurs* wordt een ware traditie en groeit in omvang. In 1874 worden ongeveer 15.000 bloemboeketten naar de enthousiaste toeschouwers gegooid. De stoet van 1875 gaat gepaard met onlusten en de organisatoren besluiten de feestelijkheden te reorganiseren door een splitsing in twee delen. Het jaar daarop is er een eerste deel dat het carnavalsgebeuren betreft en plaatsvindt op de Cours Saleya, de Place de la Préfecture en de Rue St-Francois de Paule. Het tweede deel, een 'elegante optocht voor de elite', trekt langs de Promenade des Anglais. Vanop de wagens gooien meisjes bloemen in de menigte. Alphonse Karr, een Franse schrijver met Duitse roots, en Adriot Saëtone creëren het gebeuren. De opgetogen 'Europese elite' exporteert het bloemenfeest en wereldwijd worden op het einde van de negentiende eeuw 'bloemenoorlogen' gehouden. In het Franse bergstadje Luchon wordt in 1888 de eerste bloemenstoet georganiseerd op initiatief van Edmond Rostand (1868-1918), auteur van *Cyrano de Bergerac*. De 'rozenparade' in Pasadena (USA) vindt voor de eerste maal plaats in 1890 om het toerisme aan de Westkust te promoten. De *battaglia-dei-fiori* in San Antonio ziet dan weer het levenslicht in 1891. Bewoners herdenken hiermee de *Battle of San Jacinto* van 21 april 1836, waardoor Texas onafhankelijk wordt van Mexico. Sedert datzelfde jaar wordt in Valencia *la Batalla de los Flores* gehouden. Een bloemenstoet sluit de *Fallasfeesten* af. Op de praalwagens staan manden vol bloemen. Deelnemers en kijklustigen bekogelen elkaar met bloemen zodat de hele stad verandert in een bloemenzee.

Affiches bloemencorso's binnen- en buitenland

Dichter bij huis wordt in 1895 voor het eerst de Bloemenstoet in Blankenberge georganiseerd. Die vormt in het laatste weekend van augustus de traditionele afsluiter van het zomerseizoen in deze kustgemeente. Te Gent trekt een bloemenstoet op 18 juli 1897 door de straten. *Verscheidene eeremetalen werden aan de schoonst versierde gespannen uitgereikt.*

Antwerpen kan zich niet onbetuigd laten: *Vooruit richt voor halfvasten, in Antwerpen, op 17 Maart 1901, eenen bloemenstoet in, met de medewerking van verschillende Antwerpsche maatschappijen zooals het Syndikaat der Hoteliers en Restaurateurs, der Horticulteurs, vanden Huurhoudersbond en den Herbergiersbond. Deze bloemenstoet zal zeer schitterend zijn te oordeelen naar de voortreffelijke schetsen welke de gekende Antwerpenaar, schilder M' Ed. Van Ryswyck, heeft geteekend.* In de rest van Europa komt het fenomeen evenzeer in trek in die periode. Opmerkelijk is het toenemende succes van de bloemencorso's wereldwijd in de jaren vijftig van de twintigste eeuw. De bloemenstoeten in Zundert (ontstaan in 1936) en Sint-Niklaas lokken in die periode meer dan honderdduizend bezoekers.

Over dahlia's en begonia's

Als basisbekleding van een praalwagen worden in onze streken vooral dahlia's of begonia's gebruikt. De dahlia is een plantengeslacht dat wild groeit in Mexico. De plant is omstreeks 1800 in Europa geïntroduceerd. Dahlia's zijn na de Tweede Wereldoorlog erg populair; de bloemen zijn goedkoop en sterk en worden *the poor man's roses* genoemd. Ze komen in een grote verscheidenheid van vorm en kleur voor. Ze bloeien vanaf juni tot het intreden van de vorst. De organisatoren van grote corso's kweken eigen dahlia's. In 2011 zijn in Zundert acht miljoen dahlia's verwerkt in de lokale bloemenstoet.

Ook de begonia kent veel kleurvariaties en is één van de omvangrijkste geslachten uit de plantenwereld. Er bestaan meer dan duizend soorten begonia's, zowel eenjarige als winterharde soorten. De plant bloeit van juni tot en met oktober.

Elke bloemencorso heeft een eigen karakter

Elke bloemenstoet heeft een eigen karakter dat zich uit in de grootte en het aantal van de wagens, de gebruikte bloemen, het toelaten van figuratie en beweging op de wagen, het onderwerp, het vervoermiddel, de aanleiding voor het organiseren van een corso... Aanvankelijk trekken met bloemen versierde kruiwagens, karren en fietsen mee in de optocht. Het bouwen van heuse bloemenwagens volgt pas later. De redenen om een bloemenstoet te houden, lopen sterk uiteen. Aan de basis ligt vaak een feest: een koninklijke

verjaardag, een zegen behaald tijdens een oorlog, het inhuldigen van een nieuwe woonwijk of het vieren van carnaval. Soms start men een bloemenstoet om louter commerciële redenen. Vaak eisen de organisatoren dat de wagenontwerpers een bepaald thema voorstellen. Onuitputtelijke variaties zijn mogelijk: sprookjes, geschiedkundige feiten, het leven van een bekend persoon, een wereldgebeuren, schilderijen, dieren, beroepen... In Blankenberge koos regisseur Remi Van Duyn in 1973 als eerste het thema 'Vrouw'. Het corso van Dendermonde had in 2013 als centraal thema 'The sound of musical'. In Wommelgem bouwt men een stoet op kindermaat. Dit staat in schril contrast met de praalwagens in het Nederlandse Zundert die tot 19 meter lang, 9 meter hoog en 4,5 meter breed zijn.

Het gebruik van theaterelementen op de wagen spreekt tot de verbeelding van het publiek. Het vereist van de bouwers extra inspanningen: het engageren van figuranten, het kiezen van muzikale begeleiding, het opstellen van geluidsinstallaties op de wagens... Bij bepaalde corso's wordt het bloemschikken centraal gesteld zoals te Aalsmeer (Noord-Holland, Nederland). Dit corso was bijzonder populair en werd jaarlijks uitgezonden op televisie. Naast bloemencorso's worden er ook fruitcorso's op het touw gezet zoals in Tiel (Gelderland, Nederland, eerste stoet in 1961) en in Goes (Zeeland, Nederland). Er bestond een corso met papieren bloemen te Nyons (Frankrijk, Drôme, Rhône-Alpes). Het Lieveldse corso (Nederland, Gelderland) vindt zijn oorsprong in de jaren 1950, destijds geïnitieerd door het kermisbestuur om meer mensen op de kermis te krijgen. Elke buurt zorgde voor een eigen wagen. In 1970 kwam buurtvereniging De Stegge met de wagen 'Spaceshuttle' beplakt met wol, in stukjes van ongeveer één centimeter geknipt. Het huidige corso omvat uitsluitend praalwagens die zijn opgesierd met wol. Het wol knippen gebeurt momenteel door een zelfontworpen knipmachine.

In 1998 wordt in de Nederlandse streek Westland (provincie Zuid-Holland) het eerste varende corso georganiseerd op de Noordvliet. Bedrijven, verenigingen en dorpskernen bieden de boten aan. Zestig boten leggen in drie dagen een zeventig kilometer lang traject af en de mooiste versierde boten behalen een prijs. Dit evenement is in 2010 door 350.000 toeschouwers bijgewoond.

Immaterieel erfgoed

Men vindt ze nog steeds verspreid over de hele wereld, maar nergens zijn er momenteel zoveel bloemencorso's dan in de Lage Landen: vijf in Vlaanderen, twintig in Nederland. In 2003 namen de landen die zijn aangesloten bij UNES-

CO een verdrag aan om het immaterieel erfgoed te beschermen en zo de culturele diversiteit in de wereld te waarborgen. Vlaanderen begon reeds in 2008 met het opmaken van de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed. Vijf Vlaamse organisatoren van bloemenstoeten dienen op 15 mei 2013 een gemeenschappelijke aanvraag in om op deze lijst geplaatst te worden. Het betreft Ternat (Pinkstermaandag), Blankenberge (laatste zondag van augustus), Sint-Gillis-bij-Dendermonde (eerste zondag van september), Loenhout (tweede zondag van september) en Wommelgem (derde zondag van september). Op 8 juli 2013 bevestigt de bevoegde minister Joke Schauvliege dat de aanvraag is goedgekeurd. Opname in de inventaris betekent geen extra subsidiëring, maar wel een grotere zichtbaarheid en kansen op uitwisseling van kennis, ervaringen, expertise, acties en programma's. Dit zowel in Vlaanderen als in het buitenland. Dat de corso's zijn opgenomen op de nationale lijsten van immaterieel erfgoed betekent echter niet dat ze automatisch zullen worden toegelaten tot de representatieve lijst van het immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid van UNESCO. De toekomst zal dit uitwijzen.

Lokeren, haantje de voorste

Traditioneel wordt de kermis in Lokeren gevierd gedurende de eerste week van augustus. De bewoners eren dan Sint-Laurentius, patroonheilige van de stad, die zijn naamdag heeft op 10 augustus. Laurentius werd geboren in het begin van de derde eeuw te Huesca (Spanje) en werkte als diaken voor de toenmalige bisschop van Rome, Sixtus II. Hij is de beschermheilige van de bakkers en de bibliothecarissen. Gedurende de kermisweek worden diverse feestelijkheden georganiseerd. Op 12 augustus 1894 trekt in het kader van de kermisfestiviteiten een *stoet met bebloemde rijtuigen, met een gewin aan prijzen, en een regen van bloemen en confettis* door de straten van de Durmestad.² Op maandag 5 augustus 1901 werd een *groot bloemenfeest, zoo gezegd Corso d'Enfants, Bataille de Fleurs, met confetti en serpentins, in samenwerking met den Pedaalclub en Stadsharmonie* georganiseerd. Een jury bestaande uit A. De Pauw, E. Mistler, M. Ongena, A. Raemdonck, J. Sohier, H. Van Duyse en H. Van Hooff beoordeelt de voertuigen.³

Op 10 augustus 1903 wordt het vijftigjarig jubelfeest van Z. E. H. Pastoor Deken L. De Groote gevierd. Ter ere van de pastoor-deken wordt een bloemenstoet gevormd. De optocht start op het Statieplein en trekt langs de Statie-

² Stadsarchief Lokeren, affiche van 30 juni 1894 opgesteld door het stadsbestuur.

³ Stadsarchief Lokeren, aankondiging, affiche 30 juni 1901, aankondiging *Gazette van Lokeren* 4 augustus 1901.

straat, Markt, Kerkstraat, Zand, Brugstraat, Zelestraat, 't Zand, Luikstraat, Schoolstraat, Groenselmart, Roomstraat en Hoeksken om te eindigen aan het stadhuis waar de prijzen worden toegekend.⁴

Op zondag 6 augustus 1911 ziet een nieuwe bloemenstoet het levenslicht. De optocht wordt gehouden *ter viering van het Herstel harer Majesteit de Koningin*. Het stadsbestuur voorziet 1100 fr. aan prijzen voor de met bloemen versierde rijtuigen: *Rijtuigen op Ressorts met 4 wielen en Automobielen, Rijtuigen op ressorts met 2 wielen, Handelsvoertuigen en Rijwielen (Reclames), Landbouwwagens en karren, Gespannen met Honden of Ezels, Stootkarren en Kruiwagens, Wielrijders, Kinderrijtuigen. Eene Jury zal onwederroepelijk een uitspraak doen. Binst het uitgaan van de stoet zal de Koninginnebloem verkocht worden. De kranten schreven: De bloemenstoet van verleden zondag was oprecht prachtig en heeft enen welverdienden bijval genoten.*⁵

In 1930 viert België haar honderdjarig bestaan. Op maandag 21 juli wordt een *Groote bloemen- en Historische stoet* gevormd met 5000 deelnemers en 30 praalwagens. Groepen en praalwagens beelden de nationale nijverheden uit: metaalnijverheid, landbouw, visvangst, scheepvaart... Men brengt hulde aan het vorstenhuis, Guido Gezelle, Hendrik Conscience... Een militair concert, vuurwerk en een volksbal vervolledigen het spektakel.⁶

Deze affiche kondigt de bloemenstoet aan van 6 augustus 1911 te Lokeren (Stadsarchief Lokeren)

4 *Gazette van Lokeren*, 5 juli 1903, *Gazette van Lokeren*, 2 augustus 1903, *Gazette van Lokeren*, 9 augustus 1903.

5 Aankondiging affiche *Gazette van Lokeren*, 13 augustus 1911.

6 *De Stad Lokeren*, 5 juli 1930.

Wagen met als thema 'De Stomme van Portici', aangeboden door de 'Koninklijke Retorica-maatschappij 'Vreugd in deugd', Markt Lokeren 21 juli 1930 (Stadsarchief Lokeren)

De programma wordt uitvaardigd van den prijs van 1 frank na ontvangst van het genootschap St. Vincentius-a-Paulo (Maatschappij 'Zonder Naam, niet zonder Hart, en het Rood-Kruis-Lokeren')

STAD LOKEREN -- NATIONAAL JUBEL
FEESTPROGRAMMA VOOR 21 JULI 1930

Bloemen- en Historische Stoeit

1. Doopt Gedenken en feest.
2. Koninklijke Stedelijke Harmonie: 'VERGEMENDESI A TIEN ROELEN'
GROEPEN DER SCHOLEN
3. Prov. Oost-Vlaanderen: Bloemenstoet, door de Centrale Meesterschool Kerkgelien
4. Prov. Antwerpen: Scheynsdijk, In-vitro, groenten, papierfabrieken, door de scholen van Pinneren, Heilweg en Heijndre.
5. Prov. Henegouwen: Minuutken en balde aan den spuwker, door de Staats-middele school Jongenschool.
6. Prov. Limburg: Herkblommers, Maatschapsen en bijzondere, door de beide scholen van Blandier.
7. Prov. Luik: Metaktyverheid, door de Centrale Jongenschool der Darnelien.
8. Prov. Luxemburg: Jagers en Honderdieren, door de beide scholen van Riocren.
9. Prov. Namen: Steengroeven, door de school van Stakke.
10. Prov. West-Vlaanderen: 1) Vriendenrij door de Jongenschool van Heyndre, 2) Heijndre, swalen en kammyverheid, door de meesterschool der Broepere.
11. Prov. Brabant: Bruidel Koni, jussenen en bloemen, 1) Amalder, Dons, Hal en Leuven: Bier, 2) Dinnan: suikersverheid en Haglandische boomtoren, 3) Wieren en Nijvel: Papier, door de Sintmidsdellere meesterschool.
12. Belgische Congo: door St. Leodegawkollege.
13. Verheerlijking van België: door de beide scholen van O. L. V. Pervenante.
14. Puffenmaatschappij: 'De Moedige Vlaamgen, van Heyndre.
15. De Vriendenrij: 1) groep, door de groep Heyndre.
16. Nationale wachters: door Vriendenrij Sterk, van Hillere.
17. Verheerlijking van Koning Leopold II: door de Oud-Gedenden van Leopold II.
18. Verheerlijking van den koning der Vlachten: door de Waterveranden.
19. Eerste en den toelief: Het mit van den heid, door den 'De Maedele.
20. Vlaamse Luitel: door de Ederische Vrienden.
21. Huld aan Graf de Merode-Brenning van 1781: door de Lijk Sportveranden.
22. De Luitel van 1801 tot 1930: door de Engeldelien en Boerenghden.
23. a) Huld aan onze moeders en Waachen trouwdehete Tini door den Kon. Katholieke meesterschool. Tacelere.
b) Uilbedding van zin zanten: 'Gulhanna'.
24. Verheerlijking van onze moeders dieker Guido Geerde: door den Kath. King.
25. Verheerlijking van onze Schryver Henrick Conaerere in zyn werk.
26. De eerste trein van 1835: door den Katholieke Konstanting.
27. De soldaten van 1830: door de Koninklijke Harmonie Sint-Geerde.
28. De Sonne van Portici: door de Kon. Rhetorica-maatschappij 'Vreugd in Deugd'.
29. De Groedewer van 1830: door de Luitel Jonge wader.
30. Het Voorloepig Bewind: door de Libale Associa.
31. Verheerlijking van ons eerste Vreerich: door den Libalen Vreerichbond.
32. Verheerlijking der drie Regeringen door den Kon. Turke, 'Woe-Greent en Luchaan.
33. Verheerlijking van Zakenverplegers: door de Libale 'Wakenverplegers.
34. Het Rood-Kruis: door de Zakenbeurs 'Hulp in Nood'.
35. Verheerlijking der politieverken: door de Libale onkostenverken.
36. 1830 - 1930: door den Nieuwden Oud-Schryverbond.
37. De Verheerlijking: door den Nieuwden Oud-Schryverbond.

STAD LOKEREN
OP MAANDAG 21 JULI 1930
GROOTE
BLOEMEN- & HISTORISCHE STOEIT
30 PRAALWAGENS. . . . 5000 DEELNEMERS.
UITGANG OM 3 UUR.

Geolgkeurd door het College van Burgemeester en Schepenen der Stad Lokeren in Zitting van 21 Juni 1930.
Rij-vereenfening:
De Socieerere
HENRI KLEIN.
Burgemeester en Schepenen.
A. BREMDOEK.

Affiche met aankondiging van de stoet van 1930 (Stadsarchief Lokeren)
Programma met opsomming van de wagens en de groepen die deelnemen aan de optocht in 1930, 'verkocht aan den prijs van 1 frank ten voordele van het genootschap St. Vincentius-a-Paulo, de Maatschappij Zonder naam, niet zonder hart en het Rood-Kruis-Lokeren' (Stadsarchief Lokeren)

2. BLOEMENCORSO'S IN SINT-NIKLAAS VAN 1930 TOT 1970

2.1 De jaren dertig, het prille begin

Sint-Niklaas 1930 ... Oproep om de bodem te bebloemen

Met een oproep tot de bevolking brengt Sint-Niklaas in 1928 haar bewoners op de hoogte van de geplande feestelijkheden ter ere van het honderdjarig bestaan van België:

Oproep tot de bevolking

In het jaar 1930 zullen wij, gelijk alle andere plaatsen in het land, het Glorierijke Eeuwfeest moeten vieren van onze verworven vrijheid en onafhankelijkheid. Een schoon initiatief is uitgegaan van het Koninklijk Verbond der Hofbouwmaatschappijen van België. Dit heeft namelijk alle Belgen opgeroepen om in het jubeljaar, de geliefden vaderlandschen bodem schoon te maken door hem zooveel mogelijk te bebloemen. Het verrukkelijk uitzicht onzer dorpen en steden moet de vreemdelingen naar hier lokken. Prijskampen van versierde hoven, van bebloemde gevels en vensters, bloemenstoeten, bloementoonstellingen zullen opgericht worden. Er werd dan ook te Sint-Niklaas, onder de bescherming van het stadsbestuur, een onpartijdig komiteit gevormd, dat hier ter plaatse het opgevatte plan zal verwezenlijken. Dit komiteit verzoekt dringend al onze inwoners, al onze maatschappijen, scholen en instellingen te willen wedijveren. Hoofdzaak is dat er tegen 1930 veel, zeer veel bloemen zijn... Degenen onzer medeburgers die zouden willen begeeren wat meer goede begrippen van bloementeel op te doen, maken wij er mede bekend dat van Staatswege eenige openbare en kosteloze lessen zullen gegeven worden in de Normaalschool, Kasteelstraat, 8.

Namens het Inrichtend Komiteit

De Secretaris Jan Van Eynde, schrijver der Koninklijke Tuinbouwmaatschappij T./S.

De voorzitter Dr M. De Smedt, burgemeester.

Verscheidene instellingen en zelfstandigen brengen het komiteit op de hoogte van hun bereidheid tot deelname aan de geplande feestelijkheden. Tijdens verschillende vergaderingen in De Hert bespreekt het komiteit, bestaande uit de heren Behiels, Fels, De Witte, Sayes, Holvoet, Smet, Van Royen en Van Eynde, de organisatie van de op til zijnde festiviteiten. Burgemeester De Smedt treedt hierbij als voorzitter op, schepenen De Meulenaere is ondervoorzitter. Tijdens de vergadering van 27 september 1928 vraagt de heer Fels of er geldprijzen voor de maatschappijen zullen zijn, waarop de burgemeester

antwoordt *dat er bij vorige bloemenstoeten en prijskampen prijzen waren voor de schoonste groepen en vaste premies voor de deelnemende maatschappijen.*

Op 4 maart 1930 vindt een vergadering plaats waarin men – in een twaalftal punten - het reglement van de prijskampen tijdens de feestelijkheden opstelt. Punt vijf: *een deel planten, bloemen en zaden zullen gratis ter beschikking gesteld worden ter versiering hunner hoven of venster.* Punt zeven: *de bloemenstoet heeft plaats op 27 juli. Aan de deelnemers welke op voorhand hun project binnen sturen kunnen subsidies verleend worden naar belangrijkheid van hun groep of wagen.* Punt elf: *De toegekende prijzen zullen bestaan uit geld, diploma's en eere-medalies.*

Tijdens de bestuursvergadering van 7 mei 1930 wordt een balans opgemaakt: er zijn 370 ingeschrevenen bereid mee te werken aan de feestelijkheden: *24 wagens en groepen, 14 scholen, 25 burgershoven, 103 werkmanshoven, 24 burgershuizen, 180 werkmanswoningen. Volgende steungelden worden toegestaan: 800 befr voor een deelnemende wagen, 400 befr voor een groep, 500 befr voor een muziekvereniging.* Voor de gevelversiering worden onder andere geraniums, lobelia's en petunia's gebruikt.

Onder grote belangstelling trekt de stoet door de straten; 43 groepen verlenen hun medewerking. Gendarmen te paard openen de optocht. Burgers bieden een versierd rijtuig of een praalwagen aan. Groepen, gevormd door schoolkinderen, beelden de Jeugd, de Vrede, de Glorie... uit. Verenigingen waaronder de Verenigde Veloclub, het Nationaal Verbond der Oorlogsverminkten en de Handboogmaatschappij Les Gens Sans Peur zijn present met een praalwagen. Enkele muziekkorpsen zorgen voor de muzikale omlijsting. De Handelsdrukkerij Electra uit Sint-Niklaas drukt het programmaboekje.

De grote bezieler van de eeuwfeeststoet is August Nobels. Hij is geboren op 26 september 1884 als zoon van Jan Nobels, *één van de vooraanstaande families van de stad.* Zijn oom is de bekende schilder Jozef Janssens de Vaerebeke, wiens portretten het stadhuis sieren. Hij groeit op in Sint-Niklaas en kent het Waasland door en door. Hij wordt priester en behaalt de titel Doctor in het kerkelijk recht. Hij staat de frontsoldaten bij als aalmoezenier in de Eerste Wereldoorlog en wordt leraar aan het Sint-Jozef Klein Seminarie. Ter gelegenheid van de eeuwfeeststoet toont hij zijn creatief talent. Hij bestelt stoffen bij confectiezaken als Braecke-leir, Borms, Geraerts Martens en De Bock. Hij koopt er satijn, zijde, satinette, flanel, franjes, knopen, galon en vlaggenstof voor de kostuums van de figuranten en de reuzen. Hij betaalt ambachtslieden voor het gedane werk; zo ontvangt kleermaker Roels 928 fr.

Bloemenstoet 1930, wagen aangeboden door de Bond voor Handel en Neringdoeners (Foto Rob. Lescornez, Ankerstraat 21, verzameling KOKW)

Bloemenstoet 1930, wagen aangeboden door het 'Werk der gezonde melk' (Foto Rob. Lescornez, verzameling KOKW)

Foto August Nobels (Collectie KOKW)

voor het snijden der kostuums. Er zijn verscheidene rekeningen bewaard van het stadsbestuur aan August Nobels. De eindfactuur bedraagt 8776.45 frank, een aanzienlijk bedrag in die tijd. In het ouderlijk huis is het een komen en gaan, alle modellen worden persoonlijk gekeurd door de priester-kunstenaar! Speciaal voor deze gelegenheid vervaardigt August Nobels de reus Sinterklaas. Deze reus van 5,5 meter lengte stapt in diverse optochten mee. August Nobels overlijdt te Gent op 6 januari 1938.

1938 ... Volksverheffing door bloemen

In 1938 ziet een nieuwe bloemencorso het levenslicht onder het motto *Volksverheffing door bloemen*. Dit initiatief heeft tot doel *de aanwending van gesneden bloemen en de versiering van huizen door middel van bloemen te bevorderen*. De plaatselijke middenstand, met als stuwende kracht de heer Demolenaere, schepen van middenstand, ligt aan de basis van de organisatie. Een aantal comités worden opgericht om de organisatie op het juiste spoor te helpen. Het inrichtend comité bestaat uit afgevaardigden van de Koninklijke Tuinbouwmaatschappij, het Werk van den Akker, de Vereniging der

Bloemisten, de Bloemisten- en Boomkwekersgilde en de Kamer van Koophandel. Een financieel en een stedelijk feestcomité worden samengesteld. Het initiatief krijgt op 30 juli 1938 de goedkeuring van het schepencollege. De bloemen worden met *gulhartige genegenheid* geschonken door de leden van de Bloemisten- en Boomkwekersgilde van Sint-Niklaas. Een zes koppige jury, bestaande uit een kunstschilder, een schoolbestuurder, een bloemenkweker en bloemenbinders (niet woonachtig in Sint-Niklaas) wordt samengesteld. De bevolking kan steunend lid worden door het kopen van *steunkaarten van verschillende kleuren en prijzen*. De *handeldrijvende burgerij* wordt verzocht om een bijdrage te storten op postrekening 1956. Het hierdoor ingezamelde geld dient ter ondersteuning van de mededingende maatschappijen. Deelnemers aan de optocht dienen zich te melden aan het secretariaat, vierde bureel, *om verdere inlichtingen en het reglement van de optocht te bekomen*. De kostprijs voor de deelname van één reclamewagen bedraagt 50 franken. Het inrichtend comité voorziet 17.000 fr. aan prijzen en premies.

Op 14 mei 1938 kondigt Het Reklaamblad van Sint-Niklaas en omliggende, de optocht aan. Op zaterdag 30 juli meldt De Schelde, het Nieuws- & Aankondigingsweekblad van Temsche en omliggende: *Op zondag 7 augustus richt het stadsbestuur te Sint-Niklaas een grooten bloemenstoet in. Deze stoet is voorbehouden aan de verenigingen en partikulieren van de stad. De stoet wordt samengesteld door wagens, rijtuigen en groepen versierd met bloemen.*⁷ Op 7 augustus 1938 trekken reuzen, gekostumeerde groepen, muziekmaatschappijen, weelderijtuigen, bebloemde praalwagens en reklaamwagens door de straten. De bebloemde praalwagens zijn aangeboden door onder andere de Sint-Niklase Koninklijke Turnkring Kracht en Geduld, bloembinder Felix Smet, bloemisten Gebroeders Ghijs, de Vlaamschen Oudstrijdersbond V.O.S., Het Werk van den Akker, de Koninklijke Tuinbouwmaatschappij van Sint-Niklaas, het Nationaal Verbond der Krijgsverminkten en Gereformeerden van den Grooten Oorlog 1914-1918... Thema's van de wagens zijn *Den bloemkorf, Koninklijk rijtuig uit de 19de eeuw, Guido Gezelle en de bloemen, Hulde aan de familie door de Volkstuin, Hoop in de toekomst...* De stad biedt de jury en de inrichters een diner aan. De dag wordt afgesloten met een *Buitengewoon Muzikaal Concert* op de verlichte kiosk in het *Statiekwartier*.

1939 ... Steun verleend door de bevolking verre van aanmoedigend

Een volgende bloemencorso vindt plaats in 1939. *Uitgaande van de reeds vroeger ingerichte bloemenstoeten, die steeds in onze stad grooten bijval*

⁷ Erfgoedbank Waasland; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1930.

De Stedelijke Feestcommissie liet deze affiche verspreiden ter gelegenheid van de stoet in 1938 (Stadsarchief Sint-Niklaas)

genoten, heeft de Stedelijke Feestcommissie het initiatief genomen een Zomercavalcade er aan toe te voegen ten einde een grote feestelijkheid te organiseren, die in de toekomst elk jaar zou plaats hebben. We voorzien voor de volgende jaren steeds grootere uitbreiding op voorwaarde dat we op den steun en de geestdriftige medewerking van alle stadsgenoten mogen rekenen. De Cavalcade en Bloemenstoet moet voor Sint-Niklaas de Groote dag worden, die elk jaar duizenden vreemdelingen naar onze stad lokken zal, handel en nering ten bate. Als alle onze stadsgenoten maar eendrachtig willen, dan zal dit schoone doel spoedig bereikt worden. Vertrokken met goeden moed heeft het Stedelijk Feestcomiteit echter moeten ondervinden dat de bevolking der stad nog niet heeft meegeholpen zoals het hoort. Het Finantiepropagandacomiteit moet betreuren dat de steun verleend door de bevolking verre van aanmoedigend is.⁸ Om meer geld te verkrijgen zien de organisatoren zich verplicht om een grotere bijdrage te vragen aan de bevolking. Voor eerst dient onderscheid gemaakt te worden tussen de gewone middenstand en de handeldrijvende middenstand. Voor geen van beiden kan aanvaard worden dat hij minder zou steunen dan een arbeider of een landbouwer, wel integendeel. Doch iedereen zal erkennen dat de ambachtelijke middenstand (een schoenmaker, een schrijnwerker, enz.) wel wat minder kunnen presteren dan een handeldrijvende middenstander (een bloemist, een bakker, een herbergier, enz.). Het bedrag voor de deelname van een reclamewagen wordt verdubbeld (100 fr.).

Op 23 juli trekt de stoet, die gelijkenissen vertoont met de vorige, door de straten. De ordehandhaving, die in 1938 in handen was van de scouts, wordt nu door de stadsdiensten uitgevoerd. Opmerkelijk is de splitsing van de re-

⁸ Stadsarchief Sint-Niklaas, reclameboekje 1939.

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1939, wagen nr. 7, aangeboden door de Koninklijke Tuinbouwmaatschappij van Sint-Niklaas, met als thema 'Hulde aan den tuinbouw' (Foto KOKW, schenking Marc Van Hoestenbergh)

clamestoet en de bloemenstoet. De wagens dragen namen als: *Hulde aan de tuinbouw*, *Moeders naamfeest in de Volkstuin*, *Sneeuwitje ontwaakt uit haar eeuwige slaap* en *Wat mij lief is*. Na de uitspraak van de jury worden de prijzen en premies uitgereikt in het stadhuis, gevolgd door een danswedstrijd op het marktplein. De reactie van het stadsbestuur na afloop van de festiviteiten wekt verbazing: de verantwoordelijken tonen zich ontevreden over de medewerking van de bewoners van de Wase hoofdstad.⁹

2.2 De jaren veertig, de oorlog als spelbreker

1948 ... Vlaamse leute en Wase hartelijkheid

De Tweede Wereldoorlog en de naoorlogse bloemenschaarste verhinderen het organiseren van een bloemenstoet in het begin van de jaren veertig. Het duurt tot 1 augustus 1948 vooraleer een nieuwe bloemenstoet het levenslicht ziet. Het Stedelijk Feestkomitee wordt herschikt. Schepen Albert Vermaere wordt voorzitter, gemeenteraadslid Jan De Hiel is verantwoordelijk voor het

⁹ Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1939.

deel 'zomercavalcade' en Alfons Pincé wordt belast met Financiën en Propaganda. De organisatoren nemen de doelstellingen van hun voorgangers over: *Handel en nering doen prospereren en aldus bekendheid geven aan de stad, het bloemenverbruik aanmoedigen en wat poëzie brengen aan onze industriestad. Inzake opvatting van de stoet houden wij vast aan de traditie van Sint-Niklaas: een stoet moet technisch volmaakt zijn (constructie van de wagens, keuze van de bloemen, ...). Maar een stoet moet ook leven, d.i. Vlaamse leute en Wase hartelijkheid ten toon spreiden (de atmosfeer van kermis en foer). Dit stelt bijna ongelooflijke eisen: plannen maken, grondstoffen bijebrengen, groepen opvissen, propaganda voeren, finanties verzamelen. [...]* Om deze plannen te verwezenlijken rekent het stadsbestuur op de belangstelling van het publiek, op de medewerking van Wase kringen en bonden, van handelaar en bloemisten. Zij moeten eensgezind samenwerken met een gezonde na-ijver en wars van kleingeestig gedoe of vitterij [...].

Het concept van de vorige stoeten blijft behouden en de wagens dragen namen zoals *Ons streven, Hulde aan de Boerenkrijg, Huiselijk geluk en Welstand door Volkstuinen, De bloemenkoningin Flora* en *Verheerlijking van België*. Nieuw is de medewerking van Het Rood Kruis en het houden van een apotheose waarbij alle wagens 's avonds worden opgesteld voor het stadhuis, terwijl Koninklijke Harmonie Excelsior een concert ten beste geeft. De weergoden zijn de Wase hoofdstad genegen en het publiek bejubelt de feestelijkheden: *De Sint-Niklazenaar vecht als hij zijn stoet hoort kleineren. Hij begint water en bloed te zweten als de barometer naar slecht weer zakt. De dagen voor de cavalcade en de bloemenstoet verloochent hij pronostiek, duivenspel of cinema om zich een steunkaart te kunnen kopen. Hij lokt vrienden en kennissen met alle middelen naar zijn stad om de grote dag te komen beleven.* De inwoners zijn tevreden: *De cavalcade was een succes en heeft op slag een zekere vermaardheid verworven. De cavalcade gaf een beslissende stoot aan een enthousiaste heropleving van eigen folklore.* Het stadsbestuur daarentegen uit opnieuw haar ongenoegen over de inzet van de bewoners.¹⁰

1949 ... Verdubbeling van het aantal deelnemende groepen

De stoet van 7 augustus 1949 bestaat uit drie delen: de cavalcade, de reclamestoet en het bloemencorso. Deze drieledigheid wordt behouden bij de volgende optochten. De stoet telt een verdubbeling van het aantal deelnemende groepen en organisaties. In de reclamestoet zijn 25 firma's vertegenwoordigd met een honderdtal wagens. Negen niet-plaatselijke en tien lokale groepe-

¹⁰ Het Vrije Waasland, 7 augustus 1948; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1949.

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1 augustus 1948; praalwagen van het patriottisch comité van Sint-Niklaas rond het thema 'Verheerlijking van België' (Stadsarchief Sint-Niklaas)

ringen laten zich bewonderen: Steltlopers uit Merchtem, Volendammers uit Gent, De Verenigde Gusten uit Ledeberg, Dansende Signors en Signoritas uit Brugge, Schaatsenrijders uit Dendermonde, Moderse Harlekijnen uit Kortrijk, De Ware Gilles uit Aalst, ruiters met vaandels, Koninklijke Harmonie De Kunstvrienden, De Lustige Reizigers, De Christoffelvrienden, De Kleibeek's Vrienden, Kracht en Geduld... Nieuwe wagenbouwers, waaronder een aantal plaatselijke bloemisten, bouwen samen veertien praalwagens. Twaalf dansgroepen zetten hun beste beentjes voor tijdens de apotheose.¹¹

De wagens zijn in die periode bekleed met mos, vastgehecht op kippengaas. Op de moslaag, die zich heeft volgezogen met water, worden de begonia's vastgepind. Met twee vrachtwagens en één stationwagen van de stad rijdt een groep van 10 à 15 vrijwilligers op 11 en 21 juli naar Sint-Hubert (Ardennen) om het veenmos op te halen. Om 7 uur 's morgens arriveert men op de gewenste locatie; maar de plaatselijke boswachter betrapt de 'dieven'.

¹¹ Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1949.

Meesterstraat Sint-Niklaas, bloemenstoet 1949, wagen nr. 4, ruiters met vaandel van de Jeugdafdeling-Boerengilde; vooraan van links naar rechts: Emiel Pauwels, Ward Pauwels, Arthur Smet; tweede rij van links naar rechts: Gust Maes, Cyriel Maes (Foto collectie Guldula Mariman)

Gelukkig is de overredingskracht van de Wase verzamelaars groot en sluiten ze vriendschap met de boswachter. De volgende jaren vergezelt de man de ploeg op hun zoektochten en wijst hen de geschikte plaatsen aan. Het mos wordt in de stadsgarages bewaard tot de verwerking.

2.3 De jaren vijftig, groei naar succes

1950 - 1951 ... Een ezeltje dat op het juiste moment voor de ertribune balkte

Om de zomercavalcade meer luister bij te zetten bezoeken de leden van het bevoegd comité verschillende binnenlandse locaties. Ze engageren er nieuwe cavalcadegroepen: Bloemen en Beiën uit Duffel, Bretoenen en Spanjaarden uit Muizen en De Whisters uit Oostende. Opmerkelijk is de wijziging van de thema's van de praalwagens; zinnebeeldige onderwerpen zijn oubollig en worden vervangen door onder meer De Haan, Lohengrin, Nymphaea en Carmencita. In 1950 starten de feestelijkheden onder een blakende zon. De gevel van het stadhuis is met bloemen versierd en belangstellenden kunnen

Praalwagenmakers in 1956; v.l.n.r. bovenste rij: Albert Vermaere, Florimond De Vos, Frans Heyndrickx, Frans Sammels, Omer Ivens, Achiel Goossens, Edgar Carpentier, Prosper Van Branden, Isidoor Janssens; v.l.n.r. onderste rij: Willy Van Spittaet, Robert Smolenaers, Arthur Clauwaert, Jozef De Ridder, François Temmerman (Foto Bibliotheca Wasiana)

in het gebouw films van vorige bloemenstoeten bekijken. Het aantal toeschouwers wordt op 80.000 geschat (tegenover 30.000 in 1948). Ze zoeken een plaats in de straten van de 9 km lange doortocht. In het reclameboekje schrijft het inrichtend comité: *Beste toeschouwers, wij danken u van harte voor uw medewerking en uw aanwezigheid. U hebt handelsrelaties begonnen of verstevigd met onze firma's, zo gunstig bekend in het buitenland en zo belangrijk voor de nationale nijverheid.*

Tijdens de stoet van 5 augustus 1951 zitten een aantal prominenten op de eretribune: de heren Vandenbogaerde (gouverneur van Oost-Vlaanderen), De Clerck (gouverneur van Antwerpen), Claeys (burgemeester van Gent), Craeybeckx (burgemeester van Antwerpen), de leden van de Bestendige Deputatie en alle burgemeesters van het Waasland. De commentatoren vinden unaniem dat de kwaliteit van het gebeuren met reuzenschreden is vooruitgegaan. *België is een gebeurtenis rijker geworden. Sint-Niklaas mag als gouden letters prijken: op de eerste zondag van augustus, allen naar het bloemencorso, het*

schoonste en het rijkste bloemenfeest van België. In een Nederlandse krant staat te lezen: Een feest in Vlaanderen is geheel iets anders dan een feest bij ons. Des middags bleken alle 46.000 bewoners op de been en daarbij nog ettelijke duizenden uit de omgeving. Het was een onbeschrijflijke stoet. Over de organisatie niets dan lof: 47 "nummers" trokken voorbij in de beste regelmaat en keurig op tijd. Het was een prachtig staaltje van Vlaamse humor en leutigheid. Wat denkt u van een parodie op "Le Tour de France Sarthois". De oude gloriën en de markantste renners zoals Selleir, Motial, Faber, Garrigou, Bottechia ... putten zich uit in een ononderbroken reeks van sprinten en ont-snappingen op de zotste rijwielen: rijwielen met niet-ronde wielen, autopeds op twee wielen tot fiets geconstrueerd... En dit alles met een ernst ten uitvoer gebracht alsof de zotheid tot hoge wijsheid geworden was. Veel zou er nog te zeggen zijn van deze kleurige cavalcade: er was een ezelwagentje, waarvoor een langoor, die op het juiste moment voor de eretribune balkte. Het wil ons voorkomen dat zulks alleen maar aan een Vlaamse ezel kan worden bijgebracht.¹²

*Bloemenstoet 1950, 'Nymphaea', aangeboden door de firma Jolicor (corsettenfabriek)
(Foto Delro)*

¹² Le Fleuriste Belge, 1951; De bloemisterij; Het Vrije Waasland, 12 augustus 1951; Het nieuws van de dag, 6 augustus 1951.

Bloemenstoet 1951, 'Kermisvaarders', aangeboden door de Kleibeekse vrienden, de wagen werd gemaakt op een hoeve op de Kleibeek, vlak naast de kapel; het ontwerp werd getekend door Jozef De Maere, de grootvader van Alphonsine de Pauw, spoorwegaarbeider te Antwerpen; de buurtbewoners hielpen bij de constructie en de bekleding van de wagen (Foto collectie Alphonsine De Pauw)

1952 - 1953 ... Gebruiksaanwijzing bij een decalcomanie

Net als tijdens de voorbije jaren openen kanonschoten om 10 uur de feestelijkheden, gevolgd door een beiaardconcert door Jules Verniers. Daarna brengen afgevaardigden van de cavalcadegroepen een bloemenhulde aan het monument der gesneuvelden.

De organisatoren streven dit jaar naar vernieuwing. Alleen cavalcadegroepen van eerste categorie worden aangeworven en de lokale groepen krijgen een nieuwe outfit. Zo'n 500 kledingstukken zijn uit Antwerpen en Brussel aangevoerd. Voor het eerst worden met bloemen gemaakte Oosterse tapijten van ongeveer 60 m² groot meegevoerd. In de hoop de juryleden voor zich te winnen doen de bouwers van de pralwagens een beroep op gerenommeerde ontwerpers zoals beeldhouwer Robert van de Velde, architect Hippoliet Faems, Jean Van den Bosch, Frederik Leys, Van Naemen, Toon Noyons en Aimé Saeyns. Per bloemenwagen worden gemiddeld 50.000 bloemen verwerkt. De organisatoren proberen het kunstgehalte van de optocht te vergroten en de oude Vlaamse liederen in ere te herstellen: *Al die daar zeidt, de reus die*

komt wordt uitgebeeld door cavalcadegroep De Elzassers uit de Heistraat; *Op eenen boom een koekoek* door de Koninklijke Turnkring Kracht en Geduld; *Marleentje* wordt uitgevoerd door De Klaaskens, een cavalcadegroep uit de Nieuwstraat in Sint-Niklaas enz. De druivenkwekers uit Overijse zorgen voor een zeer op prijs gestelde verrassing: zij verdelen 10 ton sappige druiven onder de toeschouwers. De tijdsruimte tussen de apotheose van de stoet in de namiddag en het vuurwerk 's avonds wordt opgevuld door een volksbal op de Grote Markt, opgeluisterd door accordeonmaatschappijen.

Opmerkelijk is de brief die het stadsbestuur richt aan de bewoners: *In het kader van de 7de Bloemenstoet en Zomercavalcade heeft het comité verschillende vormen van reclame voorzien: dagbladartikelen, radiotoespraken, affiches, reclameborden, decalcomanies (afplakkers). Al de automobilisten van onze stad en omliggende zullen voorzeker graag aan de propaganda meehelpen. Degenen welke onze actie willen steunen kunnen op onze p.c.r. Nr. 46.56.17 een overschrijving doen van à ratio 5 fr. per decalcomanie, zijnde dekking onzer onkosten. Overtuigd van Uw geestdriftige medewerking, bieden wij U, Mijne Heren, de verzekering onzer oprechte hoogachting. Wijze van gebruik: Bevochtig de voorruit van het rijtuig langs de binnenzijde, breng het decalcomanie met de kleurzijde tegen het glas en bevochtig goed de achterzijde. Na enkele minuten het witte papier voorzichtig verwijderen.*¹³

Grote Markt Sint-Niklaas, Bloemenstoet 1952, 'Jan Wever'. Deze wagen heeft als thema de weefnijverheid in de 18de eeuw. De wagen werd aangeboden door de Firma N.V. Janssens, Meubelstof- en Lakenweverijen (Foto collectie Lieve Boel).

¹³ Het Laatste Nieuws, 4 augustus 1952; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1952; De Nieuwe Gids, 21 juli 1952.

1953 ... Meer dan 100.000 bezoekers

In 1953 lukt de stoet meer dan 100.000 toeschouwers. Geen plaats op de tribunes blijft onbezet. Een aantal cavalcadegroepen uit Sint-Niklaas is ontbonden zodat voor het eerst het aantal deelnemende groepen daalt. Opnieuw worden grote bloementapijten meegevoerd.

Bloemenstoet 1953, pralwagen van het werkliedenpersoneel van de Stedelijke Dienst van Openbare Werken, eigen ontwerp en uitvoering: 'Sint-Niklaas, onze schutspatroon' (begeleider rechts: José De Cock; één van de jongetjes in de ton is Freddy Fels (Foto collectie Freddy Fels)

1954 ... Never change a winning horse

De stoet van 1 augustus 1954 vertoont vele gelijkenissen met zijn voorganger. Er nemen 46 groepen deel. René Lefebvre, toenmalig minister van Landbouw, is erevoorzitter van het Inrichtend Comité. Dit jaar zetten de Sint-Niklazenaren hun beste beentje voor. *Duizenden natuurlijke bloemen, gladiolen, anjelieren, en begonia's prijkten op vensterbanken en langs de gevels, der openbare en particuliere gebouwen, waar zij in slierten neerhingen of als oriflammen en andere ornamenten de weg afboordden, waarlangs straks de menigte te reikhalzen zou staan. Het eigenaardige is dat Sint-Niklaas helemaal geen bloemenstad is en dat alle bloemen buiten het arrondissement moeten worden aangekocht.*

De tevredenheid van de organisatoren na afloop van de stoet is bijzonder groot. Albert Vermaere schrijft: *Zijt u niet fier geweest op de dag van de*

9de Bloemenstoet en Zomercavalcade, toen gij die tienduizenden vreemdelingen hebt gezien en gehoord in onze goede stede? Trilde uw hart niet toen gij over het Statieplein die 40.000 mensen hebt zien wemelen. Geen enkele Sint-Niklazenaar of hij was fier, want tenslotte kwamen die honderdduizenden vreemdelingen toch kijken naar onze stoet, de stoet van onze stad, de stoet van ons werk: van de 300 mannen en vrouwen die de tapijten maakten, van de 900 die de bloemenwagens hebben gerealiseerd, van de 200 die instonden voor tribunes, afsluitingen, signalisatie van verkeer, van de 450 die de ordediensten verzekerden (politie, rijkswacht, brandweer, stadspersoneel ...). Hier dient met voldoening te worden aangestipt dat voor de stoet van 1954 een zeer schone daad werd gesteld door de herbergiersbond, de bakkers- en de beenhouwersbond. Een omhaling bij de aangesloten leden bracht 13.000 Frank op. De beenhouwersbond gaf een toezegging voor 1955 voor een bedrag van 5.000 Frank. De Christelijke middenstandsorganisatie deelde mij mede dat ook zij hare aangesloten leden zal bewerken door omzendbrieven, vergaderingen e.d. om hen aan te zetten tot flinke steun. Wij doen bovendien een oproep tot alle intellectuelen en personen uit de hogere standen: de stoet wordt een stuk van ons stadsleven, een culturele prestatie in de ware zin van het woord: dat ook uit deze middens een ongewoon flinke steun komen, en tot voorbeeld aan de economisch zwakken, en tot royale steun aan de organisatie, die toch alleen maar streeft naar onbaatzuchtige verheffing van onze stad. Op die wijze zullen alle lagen van de bevolking één zijn.¹⁴

1955 ... Een stad die tot zoiets in staat is, is een grote stad

Dat jaar zijn de verwachtingen hooggespannen: de stoet op 7 augustus 1955 staat in het teken van het 125-jarig bestaan van België. Op zondag, kwart voor drie, draait de 150 wagens tellende reclamestoet vanuit de Parkstraat de Grote Markt op; strooibriefjes en snoepjes worden te grabbel gegooid. Daarna volgt de 'grote bloemenstoet' met 18 praalwagens en 5 bloementapijten. Een reclamevliegtuig vliegt over het gebeuren. Onder het spelen van marsmuziek trekt de kinderstoet, waaraan 500 kinderen uit de lagere scholen deelnemen, over de Grote Markt. Dit optreden is bedoeld als tussenspel. Elf groepen beelden België, Belgisch Kongo en de negen provincies uit aan de hand van evenveel bloementapijten, die als grote puzzelstukken elk een Belgische provincie voorstellen. Elke bloemenkaart wordt vastgehecht op een groot paneel zodat een veelkleurige Belgische landkaart wordt gevormd. Iedere groep is vergezeld van een kleine bloemenwagen waarop

¹⁴ De Nieuwe Gids, 2 augustus 1954; De Oost-Vlaming, jaargang 1, nr. 2, 1954; Het Vrije Waasland, 14 augustus 1954.

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1954, praalwagen van Stedelijke Dienst van Openbare Werken, eigen ontwerp: "Moederkensdag" (Foto collectie Freddy Fels)

de karakteristieken van de provincie zijn uitgebeeld. Bij hun doortocht op de Grote Markt bieden jonge meisjes de dames op de tribunes bloemen aan. Voor de eretribune worden ballonnetjes de lucht ingelaten. Jozef De Beule, directeur van de stedelijke schouwburg, tekende de ontwerpen voor de kledij. De Eerwaarde Zusters uit de Berkenboom Beroepsschool vervaardigden de kostuums. De ontwerpen voor de kleine wagentjes zijn getekend door architecten Fernand Weyers en Hippoliet Faems. Radiotechnicus Antoine Poppe zorgt voor de muzikale omlijsting. De stoet vertrekt vanuit de gebouwen van het Sint-Jozef-Klein-Seminarie en van de Zusters Jozefienen. De kleine kinderbloemenwagens zijn versierd door de 'Fleuristenvereniging van de beide Vlaanders'. Het totaalconcept kent een reuzensucces en ondanks het minder goede weer zijn de 6.000 plaatsen op de tribunes volzet. Op initiatief van schep en Van Haver organiseert de middenstand een 'voorverkoopweek' van steunkaarten die 100.000 fr. opbrengt. Toch verloopt niet alles volgens planning. Een plotse regenbui verhindert de apotheose, een gezamenlijke ode aan vorst en land, die als afsluiting van de kinderbloemenstoet was voorzien. Twee mecaniciens en een inspecteur van Touring Wegenhulp hebben handen te kort: ze vervangen twee lekke banden in de loodsen van Scheerders-Van

Bloemenstoet 1955 's Koningswagen', aangeboden door de Firma drukkerij Jos D'Hondt, eigen ontwerp en uitvoering (Foto Alex Van Asch)

Kerchove en voeren kleine herstellingen uit aan bloemenwagens in de straten. Een motor van de begeleidende politie dient hersteld te worden; er zijn depannages bij de reclamewagens en een van de bloemenwagens bereikt op sleeptouw genomen door een camionette, de Grote Markt.¹⁵

1956 ... Bloemen zijn de lach van de aarde, de stof geworden vriendschap van God

Naar goede gewoonte verzorgt het propagandacomité ook dit jaar de reclame. Op een propagandabord langs de rijksweg, ter hoogte van de brug te Zellik, worden de feestelijkheden aangekondigd. Niet iedereen is hier gelukkig mee. In *De Galm*, een weekblad dat in Asse verschijnt, staat het volgende: *Vreemde indringers? Neen, volkverbasteraars! In de Vlaamse stad Sint-Niklaas wordt elk jaar een prachtige bloemencorso georganiseerd. Dit is een schoon initiatief vanwege de Zoete Waaslanders uit Sint-Niklaas. Hun toeristische diensten hebben ook gezorgd voor de nodige propaganda en zo werden hier en daar langs drukke verkeerswegen grote borden aangebracht. Ook aan*

¹⁵ Het Vrije Waasland, 1955, nr. 33; Stadsarchief Sint-Niklaas, reclameboekje 1955.

de brug van Zellik, langs de rijksbaan Brussel-Aalst-Gent-Brugge prijkt een propagandabord met de eentalige bekendmaking "Ville de St.-Nicolas-Waes, Grand Corso fleuri, etc... Wanen die stam- en rasgenoten uit het zoete Waasland zich reeds in de nabijheid van het Beursplein te Brussel of wensen zij de verfransingsroes van die Brusselse volksvreter een handje toe te steken? De begrijpelijke reactie liet niet lang op zich wachten en wij stelden vast dat het bord met deugdelijke pek bewerkt werd. Een verdiende les.

Ook dat jaar verzorgen kinderen van alle schoolinstellingen in de stad het tussenspel met als thema: *Afgevaardigden van de bloemenwereld brengen hulde aan hun koningin de Roos*. Elke groep kinderen voert een kleine bloemenwagen van 2,5 m op 4 m mee, geëscorteerd door twaalf schildknapen en voorafgegaan door twee standaarddragers. De tien wagentjes symboliseren elk een bloem: de ijdele amaryllis, de geraffineerde aquilegia, de genezende alpengentiaan, de pittige ferraria, de lichtzinnige iris, de onschuldige lelie, de heilige lotus, de statige orchidee, de eenvoudige paasklok en de waterlelie. De kinderen stappen om de wagentjes heen en maken pirouettes, *zoals blaadjes vreugdig trillen rond een bloemkelk*. Als slot buigen ze voor hun koningin: de roos.

Het bloemenfeest kent een overweldigend succes. In de straten staan de toeschouwers *in rijen van vier, vijf of meer op elkaar geplakt*. De tribunes zijn volzet. Opmerkelijk is het feit dat een aantal bezoekers naar het kasteel Walburg trekt waar ze de Heirmanklok bewonderen die voor het eerst aan het publiek wordt voorgesteld. Het prijskaartje bedraagt 896.000 fr., de stad geeft een toelage van 300.000 fr.¹⁶

1957 ... Geen enkele bloemenwagen minderwaardig

Ook dat jaar kent de stoet, onder een stralende zon, een enorme belangstelling. Alle kranten schrijven unaniem: *Geen enkele bloemenwagen was minderwaardig*. Het tussenspel op de Grote Markt wordt verzorgd door Turnkring Kracht en Geduld. De leden dansen op de tonen van het menuet uit Mozarts *Eine kleine Nachtmusik*, *Feest op Sicilië* van Moskowski en de *Keizerwals* van Strauss. De leiding is in handen van mevrouw Blondine Temmerman en de muziek wordt verzorgd door mijnheer W. Van der Spurt.

De praalstoet bestaat uit twintig praalwagens, een twintigtal muziekkorpsen en cavalcadegroepen. De prijs voor een zitje op de tribunes bedraagt 20, 35 of 50 fr.; genummerde kaartjes kunnen vooraf gekocht worden in het stad-

¹⁶ Galm, Weekblad voor West-Brabant, 1956; Het Handelsblad, 6 augustus 1956; Reklamblad, augustus 1956; Het Handelsblad, 19 juli 1957; Stadsarchief Sint-Niklaas, programma-boekje 1956.

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1957, praalwagen aangeboden door het buurtschap Watermolendreef met als thema 'Expo '58' (Foto Alex Van Asch, Stadsarchief Sint-Niklaas)

huis, bij de Touring Club van België, bij de Vlaamse Toeristenbond en bij een aantal reisagentschappen. Nieuw op 4 augustus 1957 is de autoshow op de Grote Markt.

Waarom kent dit jaarlijks gebeuren zo'n succes? Albert Buvé probeert deze vraag te beantwoorden. *Sint-Niklaas, tweede stad van Oost-Vlaanderen en hoofdstad van 't Waasland, is de stad van de grote feestelijkheden die steeds groter toeloop van volk naar de markt lokt. Zonder tegenspraak vormen de "Bloemenstoet en Zomercavalcade" het "great event" van het jaar. Het geheim van die aanhoudende belangstelling? Een stad met lange straten en brede lanen; een Grote Markt, gedroomd kader voor grootse optochten; een bestuur dat gans het jaar op de bres staat; een gemeentebestuur met begrip; honderden werklieden en burgers die ieder jaar zich ontpoppen als floristen, en die, alhoewel liefhebbers, de handigheid van echte vaklieden hebben verworven; de morele steun van grote besturen en organismen, als het Stadsbestuur van Antwerpen en het Nationaal Comité voor de bevordering van de gesneden bloemen: eindelijk de getrouwheid van personaliteiten en*

Gele briefkaart met reclame voor bloemenstoet

toeschouwers die ieder jaar terug komen en in groter aantal. Het inrichtend Comité heeft de gewaardeerde medewerking bekomen van de Rijkswacht van het district en aanpalend district, van de plaatselijke Politie- en Pompierskorpsen, van de Belgische Buurtspoorwegen, alsmede de ploeg van Touring Wegenhulp en van de groepering der Autocaristen. Hier geen inkomgeld in de stad, slechts een gering parkingsrecht in de bewaakte parkeerplaatsen. Op de spoorwegen genieten de reizigers, zelfs afzonderlijk, van verminderingen gaande van 35 tot 50 % op de reisbiljetten, op voorwaarde dat ze op 4 augustus "een reisbiljet heen en weer Sint-Niklaas, Bloemenstoet" aanvragen.¹⁷

1958 ... Ruiters voeren angstwekkende evenwichtsoefeningen uit

Dat jaar wordt de stoet aangekondigd in een radio-uitzending: *Geachte luisteraar, Sint-Niklaas, Bloemenstoet, Expo '58, drie namen die zullen geïntegreerd worden tot één geheel. Nu, in het kader van de wereldtentoonstelling, wordt het voor iedereen een nieuwe gebeurtenis: grootser, mooier, sensatievoller, waarlijk een bloemenstoet welke geëxposeerd zal zijn. Reeds van zaterdag af, en als voorsmaakje op de grote dag, kan men een autoshow bewonderen waarin de nieuwste modellen van de befaamde merken worden ingereden. Op zondag 3 augustus vertrekt te 1.30 uur de reclamestoet en te twee uur vertrekt de eigenlijke bloemenstoet en zomercavalcade. ... Kortom; Bloemenstoet Expo '58, zal uitgroeien tot een topevenement, welk iedereen kan zien, moet zien en zal zien. Ook u, waarde toehoorder, zult een reisje*

¹⁷ Handelsblad van 19 juli 1957; Het Nieuwsblad van Temse, 4 augustus 1957.

ondernemen naar Sint-Niklaas om er het wonderlijke bloemenfestijn te bewonderen, want vergeet niet, een bloemenpracht hoort men niet, die ziet en ruikt men enkel. Ik dank u.

In het raam van de feestelijkheden rond de Wereldtentoonstelling te Brussel wordt gestreefd naar een sublieme uitvoering van de bloemenstoet te Sint-Niklaas. Tijdens dit 'expojaar' worden maatregelen genomen om ook los van de Wereldtentoonstelling te Brussel manifestaties in de provincies te laten plaats vinden. Dit project draagt de naam 'Expo extra muros'. Op provinciaal vlak worden speciale comités opgericht. Sint-Niklaas kan hierdoor rekenen op een extra toelage van 400.000 frank voor het organiseren van de bloemenstoet. De opkomst is ongekend; er zijn 20.000 kijklustigen meer dan in 1957. Op het marktplein wordt een ruitertornooi georganiseerd. Vrachtwagens voeren honderden tonnen Scheldezand naar de Grote Markt, werklieden leggen een piste van 80 op 60 m aan voor een ruiterspel. Honderdvijftig van de beste ruiters van de Landelijke Vereniging van de Boerenjeugdbond (BJB) brengen een ongezien spektakel: *Zij voeren angstwekkende evenwichtsoefeningen uit die niet moeten onderdoen voor de ruitersfeesten van de Kozakken na de Eerste Wereldoorlog of voor de Marokkaanse Spahia.*¹⁸

Schoolstraat Sint-Niklaas, bloemenstoet 1958, pralwagen 'Calypso Disco-bar' met geluidsversterking van de "radiodistributie", aangeboden door de Sint-Niklase Basketball-Club (ontwerp: Marcel Noens, realisatie: gebroeders De Smedt)

¹⁸ Erfgoedcel Waasland, Onderzoeksrapport Expo '58 en/in het Waasland, 2008, p. 21 – 23; Het Nieuwsblad van Temse, 27 juli 1958; Stadsarchief Sint-Niklaas, reclameboekje 1958; Radiotoespraak van 29 juli 1958.

1959 ... Het pilleke koud te Sint-Niklaas mag geproefd worden

Op 2 augustus van dat jaar is de zon niet van de partij; het weer is guur en de hemel zwaarbewolkt. Maar de kijklustigen, waaronder toeristen uit Groot-Brittannië, Frankrijk, Nederland en Duitsland, zijn opnieuw in grote getallen aanwezig. De zomercavalcade staat in het teken van de vriendschap met Nederland. Talrijke harmonieën en drumbands zorgen voor feestelijke muziek: de Maastrichtse Accordeonvereniging Scandalli, de Bredase Drummer Boys en de Schotjes uit Tilburg. Het middenspel wordt verzorgd door de Nederlandse rolschaatsverenigingen FODR.I. en SEGOK die de rolschaatsrevue *Op rolletjes de wereld rond* presenteren. De verkorte omloop en de inkrimping tot 33 items komen de homogeniteit van de optocht ten goede.

Onze beenhouwers en vleeshandelaars, hoezeer zij ook gesteld zijn op hun zondagsrust, zullen ervoor zorgen dat zondag, vanaf 10 uur, stapels gevulde broodjes de bezoekers zullen toelachen. Onze brood- en banketbakkers verwachten zich aan een bestorming van hun toonbank, maar ook zij zijn op alles voorbereid. Onze ijsleurders weten wat er zondag van hen zal verwacht worden. Alle bezoekers zullen ondervinden dat het pilleke koud te Sint-Niklaas mag geproefd worden. Onze herbergiers zullen ervoor gezorgd hebben dat de dorstigen kunnen gelaafd worden, lokt A. Boets toeschouwers naar de Wase hoofdstad.¹⁹

2.4 De jaren zestig, neerwaartse trend

Bij een tekort aan blauwe bloemen werden de hortensiastruiken in de Witte-Molenwijk 's nachts "gepluimd". Toen de vrijwilligers aan de weet kwamen dat er in de tuin van burgemeester Van Dorpe ook hortensia's stonden, werden ook daar de struiken van hun blauwe bloemen ontdaan, getuigt een medewerker in de jaren 1960.

1960 ... Tegenslag op tegenslag

Op 7 augustus 1960 trekt een nieuwe stoet van 2 km lengte door de straten van de stad langsheen een parcours van 8,2 km. Duizenden toeschouwers zijn van de partij, waaronder schepenen en burgemeester Romain De Vidts van Sint-Niklaas, senatoren Claeys en Van Peteghem, volksvertegenwoordiger De Mey, luitenant-kolonel Vermeire en de burgervaders van Ronse, Maastricht, Tilburg, Axel, Aarschot... Iedereen koestert hoge verwachtingen, maar de feestelijkheden kennen tegenslag op tegenslag. De toeschouwers op de tribunes kijken uit naar het ruitersfeest op de Grote Markt. Enkele ruiters ko-

¹⁹ Het Vrije Waasland, 8 augustus 1959; Het Nieuwsblad van Temse, 2 augustus 1959; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1959.

men echter niet opdagen en het middenspel wordt twintig minuten ingekort. Het programmaboekje kondigt foutief aan dat de tweede doortocht van de praalwagens om 16 uur is gepland, terwijl de organisatoren dit pas rond 17 uur hebben voorzien. De stoet verloopt verre van vlot; er is geen sprake van homogeniteit. Een auto krijgt pech, de bestuurder sluit de wagen af en verlaat het parcours. Dit zorgt voor een vertraging van 30 minuten. Een praalwagen krijgt af te rekenen met problemen in een nauwe straat zodat er geen doorkomen meer aan is. Nieuwe vertraging: 25 minuten. Eén van de jeepbestuurders verliest het bewustzijn waarbij opnieuw kostbare tijd verloren gaat. Op de koop toe kampt de rijkswacht met een tekort aan radioposten zodat de communicatie tussen de organisatoren en de deelnemers te wensen overlaat. De kijklustigen op de tribunes verliezen hun geduld en laten hun onvrede duidelijk merken.²⁰

Stationsstraat Sint-Niklaas, bloemenstoet 1960, praalwagen aangeboden door de firma Betjes, bloembollenhandel in Sint-Niklaas met als thema 'Zomer in Vlaanderen' (ontwerp: architect Fernand Weyers; realisatie: Firma Betjes; koppeltje op de wagen: Tilly Coolen en Piet Betjes; begeleider: Nicolaas Betjes (Foto Marcel Betjes).

²⁰ De Nieuwe Gids, 15 augustus 1960; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1960.

1961 ... Het immer jonge hart van het oude, zoete Waasland

Om de problemen van de vorige editie te vermijden worden extra mensen van de ordediensten ingezet: tweehonderd rijkswachters, tachtig politieagenten, zestig brandweerlieden en ruim honderd commissarissen. Ook de herstelleraars van Touring Wegenhulp zijn weer van de partij.

Net als het voorbije jaar worden een autoshow, een zomercavalcade, een bloemencorso en een vuurwerk georganiseerd, en als middenstuk... een tap-toe. Vier groepen demonstreren hun kunnen: De Trommelaeren van Roesendaale, Het Koninklijk Erkend 's Hertogenboschmuziekkorps, het Showpeleton Majorettes uit Bergen-Op-Zoom en het Tambour- en Trompettenkorps Prins Bernard uit 's Gravenhage. 's Avonds, onder speciale verlichting, wordt het optreden herhaald; een 'monstervuurwerk' door Firma Boon en Zonen sluit de dag af.

In tegenstelling tot het voorbije jaar verloopt alles op wieltjes en de kritieken zijn zeer lovend. De reactie van twee Keulenaars: *Wij waren sceptisch naar Sint-Niklaas gekomen. Wat zou een industriële stad, die geen bloemenstad is, op gebied van bloemencorso kunnen verrichten? Hetgeen wij hier gezien hebben grenst aan het ongelooflijke.* De woordvoerder van een groep uit Brugge: *Wij Bruggelingen kunnen spreken van grote stoeten. Hetgeen wij gisteren in Sint-Niklaas zagen, overtrof onze verwachtingen. Wij komen zeker terug in 1962.* En twee Brusselaars getuigen: *Wij zagen stoeten in Nederland en in Zwitserland. Nergens kon een corso ons zo bekoren als in Sint-Niklaas.*²¹

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1961, praalwagen aangeboden door de Sint-Niklaase Basketball-Club met als thema 'Vogeltje gij zijt gevangen' (ontwerp: Maurice Fels, realisatie: Unie der Fleuristen van België, afd. beide Vlaanderen (Foto collectie Freddy Fels).

²¹ Het Vrije Waasland, 12 augustus 1961.

1962 ... Valse noten

Dat jaar telt de stoet 40 reclamewagens, 12 praalwagens, 9 carnavalsgroepen en 5 muziekkorpsen. Men schat het aantal kijklustigen op 80.000. Het tussenstuk wordt verzorgd door de groep 'Kleur en Geur' uit Aarschot. In samenwerking met balletdansers, verbonden aan de Vlaamse Opera te Antwerpen, brengen zij een dansspektakel. 's Avonds, na een muziekconcert door Harmonie Sint-Cecilia onder leiding van de heer Van De Genachten, treedt de dansgroep een tweede maal op waarna de dag besloten wordt met het klassieke vuurwerk. *Het was werkelijk een rijkdom van bloemen en kleuren met daartussen die zwetende en zwoegende, maar nooit aflatende muzikanten in alle mogelijke klederdrachten, soms vergezeld van kleurrijke folkloristische groepen: van de eenvoudige "IJslandvaarder" uit Oostende tot de welig gevederde "Gillis uit Aalst". Van de "Volendammer" uit Gent tot de "Piroschkas" uit Hasselt, de "Trommelaars" uit Stralen (Duitsland) en de aloude schuttersgilde uit Oirbeek."*

Maar niet alle brouwers tappen uit hetzelfde vaatje. De tribunes zijn niet volzet en Het Vrije Waasland van 11 augustus spaart zijn kritiek niet: *Alleen de tribunes deelden niet mee van de overvloed. En dat is jammer, want de opbrengst van deze zitplaatsen moet voor een goed gedeelte de inrichters de nodige financiële middelen aan de hand doen om deze topgebeurtenis in leven en op peil te houden. Zouden de inwoners van de stad niet eens een grotere inspanning kunnen doen en zelf de tribuneplaatsen innemen? De journalisten van de krant geven het feestgebeuren nog meer negatieve kritiek. Meninge kunnen verschillen: ons inziens stonden de bloemenwagens niet op het peil van de voorbije jaren, zowel wat inspiratie als afwerking betreft. Verontschuldigen zijn er echter wel. Eerst en vooral, wij mensen van Sint-Niklaas zijn zo veeleisend geworden dat het beste nog niet goed genoeg is. Maar vooral, het seizoen is bepaald niet gunstig geweest voor de bloemen. Vandaar dat men zich vaak tevreden moest stellen met een andere bloemensoort dan oorspronkelijk voorzien. Het is ook iedereen opgevallen dat er leemten te ontwaren waren. Waar bleven o.a. de prachtige bloemenwagens die vroeger aangeboden werden door de verschillende diensten van ons stadspersoneel? Moeten wij dit wijten aan gemis aan belangstelling? Of liggen er andere motieven aan ten grondslag? Het is immers geweten dat sommigen heel wat werk hebben verricht om de stadstoelagen voor de bloemenstoet af te schaffen. Waarom werden een zestigtal vrijkaarten voor het stadspersoneel niet afgehaald en uitgedeeld? Louter vergetelheid of opzet? Hoeveel inwoners hebben de gelegenheid gehad hun bijdrage te leveren door*

Kalkstraat Sint-Niklaas, bloemenstoet 1962, praalwagen aangeboden en gerealiseerd door de firma L. Neyt – Geldolf (bloemist in Zaffelare) met als thema 'Rozen-Symphonie' (ontwerp: architect Van Mossevelde (foto collectie Denise Verbraecken).

het kopen van een steunkaart? Vele straten werden niet eens door de afgevaardigden bezocht. Sint-Niklaas heeft een traditie hoog te houden. Maar het is een eerste vereiste allen solidair te zijn. Onze bloemencorso, die West-Europese vermaardheid heeft gekregen, mag geen gevaar lopen te verdwijnen door onenigheid. Er zijn jaren geweest dat verschillende wijken van de stad zich inspanden om een bloemenwagen te laten meerijden. Jammer genoeg zijn deze allemaal van het programmaboekje verdwenen. Wij kunnen begrijpen dat sommige initiatiefnemers het na enkele jaren opgeven, omdat de medewerking op de duur te wensen overlaat. Volgend jaar moeten wij beslist de buurtschappen in onze stoet zien verschijnen.²²

1963 ... Tanende belangstelling

Op zaterdag 4 augustus worden de feestelijkheden ingezet met kanongebulder en een toespraak van burgemeester Albert Vermaere. Zondagvoormiddag brengen groepen uit de zustersteden, op uitnodiging van Boerke Naas,

²² La Dernière Heure, 6 augustus 1962; Het Vrije Waasland 11 augustus 1962; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1962.

volksdansen in het stadspark. Het vereenvoudigde parcours en de vlot bollende wagens zorgen voor een rustig tempo. Alle wagens worden geduwd zodat er geen hinder meer is van sputterende motors. De kwaliteit van de groepen en de praalwagens is vergelijkbaar met de voorbije jaren. Maar 'iets nieuws' staat niet op het programma en het aantal toeschouwers volgt de dalende lijn die de voorbije jaren is ingezet. Als tussenstuk brengen de Trommelaeren van Roosendaele een taptoe. De stoet telt 33 items waarvan 14 bloemenwagens. Algemene bewondering oogst de praalwagen *Fantasiemolen*, aangeboden door de K.A.J. en de K.W.B. Sint-Jozef, naar een ontwerp van Roger De Smet. De wagen, die een molen draagt met draaiende wieken, krijgt de Prijs van de Stad Antwerpen voor de beste constructie. Het valt op dat een zekere modernisering in het ontwerp van de wagens zich doorzet: de lijnen zijn strakker, de thema's minder idyllisch en de ontwerpen non-figuratief. Voor 85% van de wagens worden de bloemstukken gemaakt door de Unie der Fleuristen; de plaatselijke bloembinders staken hun medewerking, met uitzondering van de firma Neyts-Geldolf uit Zaffelare en de Gebroeders De Smedt uit Sint-Niklaas. Sinds 1957 haken meer en meer Sint-Niklase bloemenverkopers af.²³

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1963, praalwagen aangeboden door de K.A.J. en de K.W.B. Sint-Jozefparochie Sint-Niklaas met als thema 'Fantasiemolen' (ontwerp: Roger De Smet; realisatie: Vereniging der Fleuristen (foto Roger De Smet).

²³ Het Vrije Waasland, 10 augustus 1963; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1963.

1964 ... Niet de beste stoet ooit

De feestelijkheden worden op zaterdagmiddag 1 augustus ingezet met kanongebulder en de plechtige opening van de autotentoonstelling. In deze periode van automatisering en comfort dromen meer en meer burgers van een eigen wagen. Natuurlijk vraagt dit kijken en keuren vooraleer te kopen. De deelnemende garages doen zonder twijfel goede zaken.

Ook dit jaar is er weinig nieuws onder de zon. De stoet van 2 augustus lijkt sterk op zijn oudere broertje. Opmerkelijk is de toename van kijklustigen in vergelijking met 1963. Maar de kranten zijn unaniem: *Het was niet de beste stoet ooit*. De optocht bestaat uit 33 items, waarvan 14 bloemenwagens. De Fleuristenbond creëert de bloemstukken op alle wagens, met uitzondering van wagen nr. 8, aangeboden door Tuypens en waarvan Gebroeders De Smedt de steekwerken realiseren. Deze wagen wordt bekroond met de beker en de eervolle vermelding *met buitengewone toejuichingen. Alhoewel op sommige plaatsen de meisjes op de wagen, in zeer hupse kledij, meer de aandacht trokken dan de bloemen*.

De stoet in cijfers: bij de bouw van de 14 praalwagens wordt 10.000 kg betonijzer verwerkt en 2.000 m² schuimrubber voor de opbouw van de motieven. Voor het steken van de bloemen gebruiken de vrijwilligers 500 kg krammen. Het aantal medewerkers wordt op 900 geschat, 600.000 bloemen worden met de hand verwerkt.

Het was opvallend hoe de katholieke jeugdgroeperingen een overwegend aandeel hadden in het bouwen van de wagens. De wagens worden aangeboden door de Chiro Sint-Jozef Parochie, V.V.K.S. (Vlaams Verbond der Katholieke Scouts) Reinaartstam Waas, V.V.K.S. Paulusgezellen, K.W.B. (Kristelijke Werknemersbeweging) Sint-Jozefparochie, K.W.B. Kristus Koning Parochie, K.A.J. (Katholieke Arbeiders Jeugd) Kristus Koning Parochie, K.A.J. Don Bosco Parochie, K.A.J. O.L. Vrouwparochie.²⁴

1965 ... Eén van de mooiste stoeten

Zoals ieder jaar is het een hele klus om de nodige centen voor het organiseren van de praalstoet bij elkaar te krijgen. Zakenlui, sporters, jong en oud... ze zetten hun beste beentje voor door het organiseren van bollingen, schietingen, duivenvluchten, tentoonstellingen... Op zondag 1 augustus om 8 uur donderen de kanonnen op de Grote Markt. Sinds de 19de eeuw worden feestelijke gebeurtenissen op deze wijze geopend. Naar goede gewoonte laat stadsbeiaardier Jules Verniers de tonen van zijn beiaard over het plein

²⁴ Het Vrije Waasland, 8 augustus, Persknipsels, 1956-1962, doos 188-742; De Nieuwe Tijd, 3 augustus 1964; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1964.

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1964, pralwagen aangeboden door de firma 'Labo Tuypens' met als thema 'Sylvia' (ontwerp en realisatie Gebroeders De Smedt, fleuristen te Sint-Niklaas, begeleiders van links naar rechts: August De Smedt en Raymond De Smedt)

galmen. Nieuw dit jaar is het optreden van Kunstgroep Nele onder algemene leiding van juffrouw Gaby Govaerts. Choreografie en kostuumontwerp zijn in handen van Maurice Nobels. De artistieke en technische leiding wordt verzorgd door Fons Geerinck. De meisjesgroep geeft een voorstelling om 16.30 uur en om 21.30 uur.

Ondanks het minder goede weer zijn er veel toeschouwers. Er zijn 34 items waaronder 15 bloemenwagens. De pers schrijft vol lof: *De stoet is oorspronkelijker, de wagens zijn origineler, één van de mooiste stoeten van de voorbije 20 jaar.*²⁵

1966 ... Regen veegt de tribunes leeg

De journalisten hebben dat jaar een verdeelde mening over de stoet. Naast lofbetuigingen melden de kranten *dat het een wat matte bedoening was*. Er zijn 26 items waaronder 12 bloemenwagens. Opmerkelijk is dat geen enkele firma een wagen aanbiedt; alleen groeperingen hebben zich ingezet om de optocht te bouwen.

De regen is een grote spelbreker. Bij de eerste doortocht van de wagens op de Grote Markt regent het pijpenstelen. *In een mum van tijd worden de tribunes leeg geveegd. Slechts twee bejaarde dames blijven onder een grote, veelkleurige parasol de regen trotseren.* Scoutsgroep Sint-Leo uit Brugge, bestaande uit negentig man, verzorgt het middenspel, maar biedt te weinig attractie in vergelijking met de optredens van de voorbije jaren.²⁶

²⁵ De Standaard, 2 augustus 1965, Het Volk, 2 augustus 1965, Het Vrije Waasland, 7 augustus 1965, Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1965.

²⁶ Het Vrije Waasland, 13 augustus 1966; Gazet van Antwerpen, 3 augustus 1966; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1966.

1967 ... Nest Jansen geeft vorm aan de praalstoet

Sint-Niklaas viert het 750-jarig bestaan van de Sint-Nicolaasparochie met een themastoet, onder regie van Nest Jansen. Veertien items worden uitgewerkt. De organisatoren doen een beroep op de lokale schoolgemeenschappen, toneelgezelschappen, kunstenaars, fanfares en vendeliers.²⁷ De feestelijkheden worden groots opgevat. Er wordt niet alleen een praalstoet georganiseerd, maar onder meer ook een beeldtentoonstelling in het stadspark, een concert met werken van de Vlaamse toondichter Camil Van Hulse, organist van de decanale kerk van Sint-Niklaas, een wedstrijd voor ballonvaarders, een Europa-avond en een tentoonstelling van nijverheids- en ambachtelijke producten in hotel Serwir.

De ideeënlijn van de praalstoet was zeker verantwoord, maar de broksgewijze voortgang, het ordeloze oponthoud en de diaspora van de groepen heeft de praalstoet ontsierd, terwijl ook de uitwerking en de presentatie hier en daar aan naïviteit grensden. Het publiek in de straten, het wachten beu, raakte verveeld en liep ordeloos tussen de figuranten de straat op. Anderen trokken vroegtijdig huiswaarts. Het was een lofwaardige poging die gedeeltelijk strandde, tot ontgoocheling van duizenden bezoekers, door het improvisatiekarakter van de voorbereidingsfase. Het feestprogramma van vrijdagmiddag tot zondagavond was voor iedereen dermate overladen dat er nauwelijks tijd tot verademen was. Zowel op de Parklaan als op de eretribunes op de Grote Markt stonden of zaten mensen reeds vanaf 14 uur te wachten terwijl de stoet pas rond 17 uur op deze plaatsen voorbijtrok. Ook de muzikale "background" was niet alles: luidsprekers op de markt, fanfares en op band geregistreeerde choreografische muziekbegeleidingen slingerden door elkaar.²⁸

1968 ... Pinokkio en Popeye

De optocht toont gelijkenissen met de stoet van 1966. Er zijn 27 items, waarvan elf orkesten en twaalf met bloemen versierde wagens, uitsluitend aangeboden door verenigingen en gerealiseerd door de Unie der Fleuristen. De onderwerpen van de wagens zijn vrij klassiek: Merlijn de Tovenaar, Pinokkio, Popeye, Vervlogen romance... Het middenstuk en de avondtaptoe worden opnieuw verzorgd door de Trommelaeren van Roesendaele. Net als de voorbije jaren wekt de reclamestoet enthousiasme op. *Waar hij voorbijging troepte de menigte samen. Duizenden handen, zowel van groot als van klein, gingen vragend de lucht in om strooibiljetten, vlagjes of monsters te bemachtigen.*

²⁷ Het Vrije Waasland, 13 maart 1967.

²⁸ Het Vrije Waasland, 16 september 1967.

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1968, praalwagen aangeboden door de jeugdclub 'Oase', Kriko, met als thema 'Weg naar de vrede' (ontwerp: Robert Polfliet; foto Delro).

Er werd geduwd en gestampt om luciferdoosjes, potloden of snoepjes te veroveren.

De organisatoren danken in het bijzonder: de directie van S.V.K. in wiens hallen de wagens worden voltooid, de directie van de "Hallen der voortbrengers", verkooplokalen in Ieper, Diksmuide en Brussel, de directie van de Bloemenveiling in Aalst, de begoniakwekers uit Lochristi, Beervelde en Zaffelare, vrijwilligers uit Wommelgem, de directie van Grand Bazar die de 1.200 vrijwillige nachtwerkers voorzag van belegde broodjes en de Vereniging der Fleuristen van beide Vlaanderen.

De stad Sint-Niklaas organiseert dat jaar een foto- en diawedstrijd met als thema de festiviteiten rond het bloemencorso. Alle belangstellenden mogen deelnemen, met uitzondering van beroepsfotografen. Er worden diverse prijzen voorzien: geld, medailles, diploma's en prijzen in natura.²⁹

²⁹ Het Vrije Waasland, 10 augustus 1968; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1968.

1969 ... Opnieuw tanende belangstelling

Ondanks het schitterende weer zijn er bij de aanvang van het feestgebeuren weinig belangstellenden op de tribunes. In de loop van de middag komen enkele duizenden kijklustigen postvatten maar het is voor iedereen duidelijk dat hun aantal is verminderd. De wagens zijn nochtans prachtig en de onderwerpen actueel. Het middenspel wordt opnieuw verzorgd door de Trommelaeren van Roesendaele. Net als de voorbije jaren wordt er een autotentoonstelling opgesteld. De organisatoren, zich bewust van het verminderde succes, beseffen dat ze volgend jaar voor vernieuwing moeten zorgen.³⁰

Grote Markt Sint-Niklaas, bloemenstoet 1969, praalwagen aangeboden door de K.A.J. van de O.-L.-Vrouwparochie met als thema 'Apollo 11' (Foto: Erfgoedcel Waasland, particuliere collectie Willy Van Brande).

1970 ... Tamme applausjes vanop de tribunes

Ingevolge onverwachte omstandigheden zal de stoet slechts uitgaan op 6 september, de schieting en de bolling vervallen, ook de prijskamp voor de gevel- en etalageversiering wordt verdaagd. Dat laat Albert Vermaere via een schrijven weten aan de rijkswacht van Sint-Niklaas.³¹ De bloemenstoet

³⁰ Het Vrije Waasland, 9 augustus 1969.

³¹ Stadsarchief Sint-Niklaas, Rijkswachtdossier 1970.

Bloemenstoet 1970, pralwagen aangeboden door de vereniging Ontwikkelingssamenwerking 2700 met als thema 'Bevrijding' (ontwerp: Jan Buytaert).

kadert in de evenementen rond de Bevrijdingsfeesten. Burgemeester Frans Van Dorpe stelt: *In september is er meer volk en er zijn meer bloemen beschikbaar tegen voordeliger prijzen. De bloemenstoet brengt een bijkomende weelderige tint aan onze Bevrijdingsfeesten. Aan de bloemenstoet wordt een filmwedstrijd verbonden. Een jury beoordeelt de films en reikt de prijzen uit (eerste prijs: 5.000 Bfr.).*

Met minder pracht en praal dan men bij een zilveren jubileum mag verwachten, gleed de bloemenstoet door de straten. Vanaf de tribunes zonden de toeschouwers tamme applausjes naar de defilerende groepen en bloemenwagens. Gelukkig zorgde de firma Pro Antiquo uit Hamme voor een nieuw licht en een kleurrijk slotakkoord. Deze historische groep bracht een uitbeelding van het middeleeuwse huwelijk van Filips de Goede met Isabella van Portugal. Dit optreden stond onder leiding van mr. Gerard Waegemans en Frans Vromman. Hoe opvallend ontbraken na het vuurwerk de woorden: "Tot ziens in 1971."³²

Een volgende editie is er nooit gekomen.

³² *Het Vrije Waasland*, 12 september 1970; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1970.

De bloemenstoet, de reclamestoet ... gezien door de bril van Tom Lanoye

De carnavalsneger liep dansend langs de dranghekken waarachter de bewoners van de contreien van mijn jeugd zich stonden te vergapen aan de praalwagens van het jaarlijkse bloemencorso. Dat waren veelal oude jeeps - eentje zelfs nog achtergelaten door Canadese bevrijders, omdat de motor het had laten afweten, pal in het midden van de grote markt. Op zulke stokoude voertuigen steunde een gigantisch raamwerk met de ruwe vorm van een kasteeltje, of een prieeltje, of een natuurtafereeltje. Nooit een bordeeltje, want de kinderen keken mee. Bloemencorso! Pret voor het hele gezin! Lang voor de introductie van het themapark en Disneyland Europa. Op de afgewerkte praalwagens, niet zelden vastgegespt, stond een lokale schoonheid de middeleeuwse jonkvrouw uit te hangen, soms in het topje van een wankele kasteeltoren. Was het geen jonkvrouw die haar leven riskeerde, dan stond het puikje van de keurturners, verkleed en wel, gestalte te geven aan Reinaert De Vos en zijn nest. Of aan de Vier Heemskinderen, of Napoleon te Waterloo. Als het maar bij wijze van tableau vivant kon afgebeeld worden op een praalwagen, begonia's troef, in alle kleuren van de regenboog. De jeeps reden niet echt. Ze werden, onder het raamwerk en de daarop vastgemaakte kunststof en bloemenpracht, voortgeduwd door een groepje vrijwilligers, die onder het mondeling contact stonden van wie aan het stuur zat. Hij was de enige die het traject in de gaten kon houden, door een onooglijk luikje in het bloemendek. Vooral stoppen en draaien waren, gezien de afmetingen en de draaicirkel van de gevaartes, manoeuvres die een perfecte coördinatie vereisten van de duwers, die hun felle zweeten compenseerden met bier en jenever. De coördinatie leed eronder. Elk jaar ging er wel een bloemenwagen bij een bocht rechtdoor. Eentje volgde ooit een totaal verkeerd parcours, omdat ook de chauffeur teveel gedronken had en zijn weg niet terugvond. Ook al stond het hele publiek te roepen van "Naar links! Naar rechts! Nee daar!" Het mocht de pret niet drukken. Aan één stoet gingen maanden van voorbereiding vooraf. Het verenigingsleven bloeide even fel als de begonia. De voertuigen van een reclamestoet bestonden grotendeels uit opgepoetste testmodellen van concurrerende garages. Niet zelden cabriolets, of oldtimers met een open dak waaruit het kroost van de garagehouder oprees om vierkleurencollages uit te

delen, terwijl papa apetrots aan het stuur zat. In tegenstelling tot de bloemengevaartes reden deze wagens wel zelf, maar niet sneller. Ze moesten evenzeer bewonderd kunnen worden. Geen toonbeelden van historische folklore, maar van een snoeverig heden. De meeste modellen hadden opstaande vleugels naast de kofferbak, en banden in zwart en wit rubber. Het koetswerk was bij voorkeur roze of lichtblauw en leek voor de helft te bestaan uit chroom. Je had geen spiegel nodig om je vetkuif te checken, of de kuiten van je vriendin. Die droeg een nauw aansluitende rok en panty's met een naad op de achterkant van elk been. Uit de achterdeur van bestelwagentjes, of vanaf de laadbak van lichte vrachtwagens, waarop soms ook een orkestje had plaatsgenomen, werd gratis kauwgom rondgestrooid. Glanzend witte Chiklets, elk in een minuscule kartonnen verpakking. Of er vlogen balpennen door de lucht, zelfs pakjes sigaretten, of toch minstens sigarettenblaadjes. Of staaltjes van een nieuw wasproduct. Dit was nauwelijks een stoet. Meer een materiële manifestatie van de triomf des Westens. Hoe oud zou ik geweest zijn? Zes? Acht?

(Tom Lanoye, *Het derde huwelijk*, Amsterdam, 2012, p. 74-76)

3. ENKELE BOEGBEELDEN

3.1 Albert Vermaere

Albert Vermaere, zoon van meester-schoenmaker Richard Vermaere, ziet het levenslicht in Sinaai op 10 november 1910. Hij is student aan het Sint-Lo-dewijkcollege te Lokeren, het Klein Seminarie te Sint-Niklaas en de Sociale Hogeschool te Heverlee. Van 1933 tot 1936 is hij arrondissementeel propagandist bij de Katholieke Arbeiders Jeugd (KAJ). Hij verleent eveneens zijn medewerking bij de stichting van de Katholieke Werklieden Bond (KWB). Na WOII wordt hij secretaris van het Gildenhuis en het arrondissementeel Algemeen Christelijk Werkersverbond (KWB). Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1946 behaalt Vermaere (CVP) ongeveer 2000 voorkeurstemmen. Op 7 januari 1947 legt hij de eed af als gemeenteraadslid. Hij wordt schepen van Openbare Volksgezondheid, daarna van Onderwijs, Kunsten, Sport en Feestelijkheden. Hij is werkzaam bij de dienst van Studie- en Beroepsoriëntering vanaf 1951 tot 1958. Wanneer in 1958 staatsminister Hendrik Heyman overlijdt, krijgt Vermaere zitting in de Kamer van Volksvertegenwoordigers tot 1961. Na het overlijden van burgemeester Jozef Van Royen op 13 april 1963,

wordt Albert Vermaere waarnemend burgemeester en op 2 oktober van dat jaar volgt de benoeming tot burgemeester. Hij wordt opnieuw schepen in februari 1965. In 1970 scheidt hij zich af van de CVP door het indienen van een eigen lijst: Democraten '70. Als gevolg van politiek getouwtrek verdwijnt hij in 1971 van het politieke toneel.

Albert Vermaere is ontegensprekelijk de bezieler van de bloemenstoeten. In het midden van de jaren 1940 steunt hij de gedachte om een dergelijk initiatief te organiseren in de Wase hoofdstad. In 1948 wordt hij voorzitter van het hoofdcomité (stedelijke commissie voor feestelijkheden) en voorzitter van het ondercomité (bloemenstoet), een functie die hij behoudt tot 1970. Vermaere doet hierover de volgende uitspraak: *De wagens werden niet door fleuristen, maar door verenigingen gebouwd, om de leden nog dichter bij elkaar te brengen.*

Gustaaf Van Daele getuigt over Albert Vermaere: *De schepen kon mensen stimuleren om initiatief te nemen, samen te werken en verantwoordelijkheid op te nemen. Het gemeenschapsgevoel werd hierdoor aangewakkerd en vriendschapsbanden werden gesmeed. Voor Vermaere was de bloemenstoet een uiting van cultuur en schoonheid.* In 1962 roemt burgemeester Jozef Van Royen schepen Vermaere: *En de man die dat allemaal van achter de schermen doet evolueren, die dat zonder ophouden doet groeien van de ene corso tot de andere, de man die steeds nieuwe vondsten, nieuwe inspiratie uitlokt, die met heel zijn dynamisch zenuwgestel dat allemaal op tijd en stond doet marcheren is schepen Vermaere.*

En wanneer de officiële afscheid namen ontbrak er één man. Hij die in Sint-Niklaas de ziel van deze folkloristische en culturele manifestatie is: de schepen. Waar hij was? Ik heb hem het afscheid zien gadeslaan op een zijtribune, tussen de toeschouwers, met zijn familie. Een eresaluut aan de dirigent en het orkest van de feeëriekleurensymfonie van Sint-Niklaas, telkens op de eerste zondag van augustus. Dat was dit jaar de eerste augustus. Op twee augustus wist de schepen mij al te zeggen dat hij voor volgend jaar twee wagens meer heeft.

Albert Vermaere overleed te Sint-Niklaas op 14 augustus 1993.³³

---

33 De Stad Sint-Niklaas, *Een doorbraak van historie naar toekomst*, Gent-Leuven-Bussel, 1971, p. 392-393. *Gazet Van Antwerpen*, 10 november 1990; *De Cirkel*, 18 augustus 1993; Citaat Albert Vermaere, Sint-Niklaas, november, 1990; Citaat Gustaaf Van Daele, Sint-Niklaas, januari 2012; Stadsarchief Sint-Niklaas, programmaboekje 1952; *Het vrije Waasland*, 7 augustus 1954.

3.2 De familie Tuypens

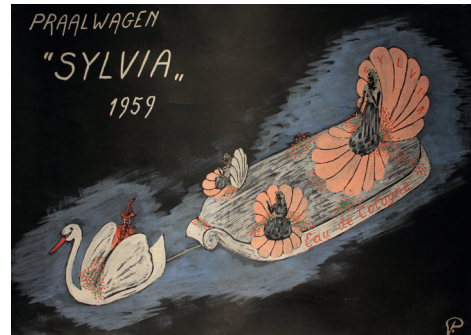
De naam Tuypens is in Sint-Niklaas een bekend begrip. De apotheek van Henri Tuypens bevindt zich op de hoek van de huidige Houtbriel met de Sacramentstraat. Het gebouw van 1929 getuigt van een art-decostijl die aansluit bij de expressionistische baksteenarchitectuur van de Amsterdamse school. Het is ontworpen door architect Marc Neerman en erkend als beschermd erfgoed. Begin jaren 1960 bouwt de familie Tuypens een eigen laboratorium op de Parklaan. De firma produceert farmaceutische producten, parfums en crèmes die over heel Vlaanderen worden verspreid. Van 1952 tot 1965 neemt de firma deel aan de bloemenstoet om louter commerciële redenen, hierbij het voorbeeld volgend van andere firma's zoals Waeslandia, Grand Bazar, Jolicor,... De reclame die de firma voert, is gigantisch en vooruitstrevend voor die tijd. Henri Tuypens, zoon van François, is een doordrijver. Hij doet mee om te winnen en spaart hierbij geld noch inzet. Hij huurt bekende floristen om de wagens te ontwerpen en te bouwen: Florybelle, Floreal en Gebroeders De Smedt. Henri Tuypens heeft telkens twee eisen: de naam *Sylvia* – *Eau de Cologne* moet op elke wagen zichtbaar zijn en drie mooie vrouwen dienen op elke wagen te figureren. Jonge dames komen zich spontaan aanmelden bij de

Diploma voor praalwagen 'Sylvia' in bloemenstoet van 1964 (collectie André Geerinck)

Reclameprent Eau de Cologne 'Sylvia' van Henri Tuypens (collectie André Geerinck)

Bloemenstoet 1959, praalwagen 'Sylvia' aangeboden door Tuypens (ontwerp en realisatie: Marc Van Poucke); onder de zwaan zit de besturing van een jeep verborgen die de wagen trekt; de kabouter tussen de vleugels van de zwaan is Marc Van Poucke, hij bestuurt het legervoertuig (collectie André Geerinck).

firma. Ze beschouwen het als een hele eer om op de wagen te mogen plaats nemen. De in het oog springende kledij van de dames wordt gehuurd bij de firma Duchenne in Antwerpen. Tijdens de stoet verzoekt Henri zijn bediende André Geerinck om plaats te nemen onder de toeschouwers en hun mening over de wagen te vragen, met als doel de wagen voor het volgende jaar te perfectioneren.

3.3 Jozef De Beule

Jozef De Beule wordt geboren te Zele op 19 mei 1910. Hij wordt Sint-Niklaaze-naar wanneer zijn moeder, een weduwe met twee kleine kindjes, hertrouwt en naar deze stad verhuist. Hij studeert aan het *Institut Supérieur des Arts Décoratifs* nabij Brussel, een instituut opgericht door Henry Van de Velde in *Abbaye de la Cambre*. De instelling is in kunstmiddens gekend als La Cambre. Jozef krijgt een kunstopleiding in de breedste zin: publiciteitstekenen, technisch tekenen, grafisch ontwerpen, plastische kunsten... Hij blijft zijn hele leven met alle mogelijke kunstvormen bezig, zowel in zijn beroepsloopbaan als privé. Hij beeldhouwt, maakt gravures, keramiek, schilderijen, juwelen, exlibris; hij ontwerpt vlaggen, maakt lino'sneden en prachtige illustraties in het Gulden Boek van Sint-Niklaas ter gelegenheid van het bezoek van prominente gasten aan de stad.

Jozef De Beule is leraar aan de juweliersschool in de Londenstraat te Antwerpen en leraar technisch tekenen in de Nijverheidsschool in de Richard Van Britsomstraat in Sint-Niklaas. Jarenlang bekleedt hij de functie van directeur van de stadsschouwburg te Sint-Niklaas waar hij ook decors, kostuums en maskers ontwerpt. De laatste jaren van zijn carrière is hij administratief medewerker en bestuurslid van de VTS.

Jozef De Beule (foto Marleen De Beule)

De Beule is lid van het comité van ontwerpers van de bloemenstoet, neemt deel aan de vergaderingen van het bloemenstoetcomité en helpt daarnaast ook mee aan de opbouw van de wagens in de stadswerkplaatsen en bij het steken van de bloemen. Hij tekent de ontwerpen van een hele reeks wagens vanaf 1952 tot eind van de jaren 1960. Dat werk vervult hij vol passie en levensvreugde. Jozef De Beule overlijdt op 15 februari 2000 in Sint-Niklaas.

3.4 Maurice Fels

Maurice Fels is geboren te Sint-Niklaas op 6 april 1920. Hij volgt een opleiding tot bouwkundig tekenaar via avond- en zondagscursussen aan de Stedelijke Academie, afdeling bouwkunde, en aan de Stedelijke Nijverheidsschool te Antwerpen. Als conducteur bij de stedelijke dienst Openbare Werken is Maurice Fels betrokken bij het onderhoud en het oprichten van stadsgebouwen, wegen, signalisatie, manifestaties ... In deze functie is hij medeverantwoordelijke bij de organisatie van de bloemenstoeten: uitstippelen van het parcours, plaatsen van de tribunes, vlaggenmasten... Hij ontwerpt verschillende wagens, helpt bij de constructie, het bestellen van de bloemen, het steken van de bloemen en het mos en het begeleiden van de wagens tijdens de stoet.

In 1953 maakt hij zelf een wagen die hij aanbiedt in naam van de Dienst van Openbare Werken. Een aantal wagens worden gemaakt in de stadsmagazijnen van Openbare Werken; in de volksmond wordt deze locatie 'Gent-Terneuzen' genoemd omdat hier vroeger treinwagons waren ondergebracht. Fels ontwerpt heel wat wagens vanaf 1959. In februari 1984 gaat hij met pensioen, maar hij behoudt zijn passie voor de bloemenstoeten waarvan hij blijft hopen dat ze opnieuw worden georganiseerd. Tot op hoge leeftijd blijft hij ontwerpen tekenen. Maurice Fels overlijdt in 2011 op 91-jarige leeftijd.

Deze wagens werden ontworpen door Maurice Fels, meer dan 30 jaar na de laatste bloemenstoet. De schetsen zijn in het bezit van Freddy Fels.

Een uitgebreidere en meer geïllustreerde versie van dit artikel is te lezen op de website van het stadsarchief Sint-Niklaas: www.archiefsintniklaas.be.

